

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Slovenskemu štajerskemu učiteljstvu.

Naš dan je tukaj.

Velikonočni ponedeljek — praznik vstajenja slovenskega štajerskega učiteljstva, dan prvega našega skupnega nastopa!

Ne bomo rabili dosti besed, ne bomo vas prosili, da omenjeni dan prihitite v Celje, da se tam v družbi tovarišev in tovarišic pogovorite o svojih težnjah, da se porazveselite v lepi kolegialnosti.

Ne — ker vemo, da vam to itak že velja stanovska zavednost, da vam stanovski ponos ne bo dovolil isti dan ostati doma, da vam glasno kliče srce in vest — Celje, v krog svojih bratov in sester!

V Emavz — v Celje!

Seveda, kdor je bolan, kdor je stanovsko nezaveden, komur ni za tovariše in tovarišice — ta ostane doma za pečjo, ali pa mogoče celo kam drugam nameri svoje korake.

Toda vsi drugi prihitite v Celje, pa ne sami, s seboj privedite tudi svoje — tako da bode na velikonočni ponedeljek, v Celju velika učiteljska družina.

Na veselo snidenje!

Vodstvo „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“.

Slovenski štajerski učiteljski dan.

„Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ ima na velikonočni ponedeljek, dne 20. malega travna 1908, v Narodnem domu v Celju sledeča zborovanja in prireditve:

I.

Vodstvena seja v društveni sobi (knjižnici) točno ob 8. uri zjutraj.

II.

Seja upravnega odbora v posvetovalnici posojilnice ob 9. uri po temle dnevnem redu:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo o delovanju vodstva.
3. Poročilo o denarnem stanju.
4. Izprememba društvenih pravil.
5. Predlogi vodstva.
6. Predlogi društev.
7. Določitev dnevnega reda za občni zbor.
8. Določitev kraja in časa prihodnje seje upravnega odbora.
9. Slučajnosti.

K seji upravnega odbora imajo pristop samo vodstveni odborniki in pa od posameznih društev izvoljeni upravni odborniki.

III.

Občni zbor

se vrši ob 11. uri v veliki dvorani. Pristop ima vsakdo. Oglašeni sta dve predavanji, in sicer: Ljudevit Černež: „Vzgojujmo mislece!“ Dr. Fr. Ilešič: „Jubilej 1848.—1908.“ (1. Prve slovenske učiteljske skupščine l. 1848. — 2. O kulturni prošlosti Štajerske sploh.)

IV.

Posvetovanje o ustanovitvi narodne socialne zveze in razna predavanja.

Posvetovanje se vrši ob 5. uri. V kateri sobi in po katerem vzporedju, še ni določeno.

V.

Koncert.

slovenskega štajerskega učiteljstva v proslavo 60. letnega vladanja Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. — ob 8. uri zvečer.

Vzpored:

1. Cesarica pesem.
2. M. Rožanc: V mlinu. Poje moški zbor.
3. Chopin: Nokturno v desduru. Svira na klavirju tov. Schreinerjeva.
4. Jos. Prochazka: Tak si lepa... Besede Simon Jenkove. Sopran solo. Poje gđ. A. Drobničeva.

šol. in učni red, priporočuje čim tesnejši stik šole z domom. Šola in domače življenje se morata zlititi v en sam tok, močan in krepak, da pomore k pravi resnični vzgoji mladine. Starši naj podpirajo učitelja, učitelj svetuj staršem v vseh slučajih, ko so potrebni sveta.

Prvi pogoj seveda je spoznanje, da je šola potrebna. Ne poljsko delo in paša, ne gozd in vsakdanja opravila, nič ni važnejšega za otroka od naukov, ki se mu vcepljajo v šoli za bodoče življenje. Danes se še izobražen človek, podkovan z vsem potrebnim, težavno prerine skozi svet. Kako se bo pa neuk Slovenec? Drugi narodi skrbijo za šole, za izobrazbo mladine, pri nas se pa zabija ljudem, da je dovolj nekaj molitvic, pa nekaj branja, pisanja in računstva.

Ljudstvo naj spozna, kaj se otroci uče v šoli, spoznati mora potrebnost teh naukov. Spozna pa naj tudi, kako se uče. Šiba več ne poje pri nas nove maše. Sedanji učiteljski rod zna nekaj več, kot so znali nekdanji šomaštri in mežnarji, pa tudi uče drugače.

5. Antonin Rubinstein: Koncert za gosli s spremljevanjem klavirja: 1. Andante, 2. Moderato assai.

Svira tov. Fran Serajnik, spremlja tov. Schreinerjeva.

6. E. Adamič: Po slovesu. Poje ženski zbor.

7. Loewe: Evgen, vitez plemeniti. Balada. Bariton solo. Poje tov. Schneider.

8. Jos. Paukner: Kukavica. Besede prevedel iz češčine Lj. Černež. Mešan zbor.

Zbore vodi Vrečer Rajko.

Po koncertu prosta zabava in ples. Svira celjska narodna godba.

Vstopnina 1 K. Za sedeže je kupiti razen vstopnice še sedežno karto, in sicer za sedeže 1. in 2. vrste po 3 K, 3.—7. vrste 2 K, 8.—16. vrste 1 K, na balkonu 1:50 K. — Besedilo pesmi stane 20 vinarjev.

V Celju se dobe vstopnice in sedežne karte v trafiki v Narodnem domu in na večer koncerta pri blagajnici, ki se otvori ob 7. uri.

Opomba: Pevske vaje za koncert se vrše ob 9. uri točno za ženski zbor in ob 3. uri za mešani in moški zbor v veliki dvorani. Pevci in pevke se nujno prosijo, da točno in zanesljivo pridejo k vaji.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca: K 50.002.33.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Ljudstvo naj spozna, da je potrebno tudi ne samo ono, kar izobrazuje umno, marveč tudi plemenitost srca, čuvstvovanja. Ob tem bodo starši spoznali svoje lastne napake pri vzgoji, napake svojih otrok in spoznali tudi velik pogrešek, da so doslej prezirali ali omalovaževali korist šole in učiteljstva.

Blagodejni vpliv sestankov učiteljstva z roditelji se že kaže. „Domače ognjišče“ se širi, in šola zmaga celo v krajih, ki so zasluženi šoli neprijazni politični stranki. Ljudje gredo v Ameriko, gredo drugam po svetu, pa spoznajo, da samo prazno blebetanje naučenih besed še ne pripravi človeka k boljšemu kruhu.

Takšno je bilo ozadje ljudske šole do nedavnih časov, do današnjih dni. Tukaj treba zares radikalne operacije. In ne malo bo k temu pomogla A. Peska „Slepa ljubezen“. Avtor je na stališču: šola je potrebna, napredek mora biti, sicer nazadujemo. Slojem, ki tega ne znajo, je igra namenjena. Tem slojem postane igra naravnost evangelijska. S tega stališča je ni mogoče prehnati. Ima premnogo vrlin pristno ljudskega igrokaza.

Nobena stranka nam ne more pomagati!

Istra, 12. aprila 1908.

— Vem, da poreče marsikdo, ker se je učiteljstvo tudi tu — razen malih izjem — poprijelo resnega dela: O, saj tudi mi delamo in kako — od tega vsega pa vendar nič ni. Naj le tako govore. Mi imamo čisto vest, da izpolnjujemo le svojo dolžnost. Za drugo nismo vedeti in se zato prav nič ne bojimo. Vendar pa bodi pribiti, da si ne bomo pomagali z raznimi strankami, strančicami, recimo z liberalizmom, klerikalizmom, agrarno stranko, socializmom prav nič, ako ne bomo na vsak način pazili, da izobrazujemo sebe in one, ki smo zaradi njih! Le po tej poti je edina rešitev naša in vseh.

Na kak način pa dela človek? Nobene pomoči ni ne od spodaj ni od zgoraj. Ljudstvo izgublja vero, ker se mu je le vedno obetalo, vedno ga tolažilo in se mu ni moglo pomoči, ako si samo ni pomagalo. To pa se je zgodilo na tak način, da je na kmetih in skoraj v celotni v mestih postalo siromašno z raznimi poklicnimi in nepoklicnimi gospodarji. Ni čuda, da je izgubilo vso vero. Ne more živeti, ker ni imelo dovolj podlage, da bi moglo umno gospodariti. Razne elementarne sile, bolezni in druge nadloge so ga našle nepravilnega. Taki zgledi so prihajali od spodaj; od zgoraj same lepe priliznjene in sladke besede, ki jih je bilo lepo slišati ali težko izpolniti.

Če govoriš s posameznikom še o takih rečeh, te bo lepo poslušal, pritrjeval in resignirano pravil, da se boji, kaj bo. Slabi časi, draginja, sirovost. Ako govoriš z njim bolj napredno, te zavrne, da ne pozna takih novotarij ter da je boljše po starem. Ako govoriš o kmetijstvu, te apatiško gleda, kakor da so to prevsakdanje stvari. Postal je mehaniški stvor, ki dela, kakor veter zapiha. Veselo je, da gre na boljše. V splošnem so pa ti vetrovi vendarle žalostni, ker kažejo večinoma vsiljivo naturo!

Ko sem čital obvestilo o nji v tem listu, sem se bal zastran tendence, ker je tendence v leposlovnih spisih navadno tisti plevel, ki zaduši estetiški užitek. No, ko sem prečital „Slepo ljubezen“, nisem podčrtal nobene prisiljenosti. Kakor trdi nekje Stritar: haec fabula docet. Tudi v tem oziru moram priznati hvalo tov. Pesku.

Sploh je igra prav srečno izvedena. Konceptija lahka, enostavna, dialog neprisiljen, jezik blesteč, gladek. Tov. Pesku se pozna, da praznuje letos 10 letnico pisateljevanja. Čestitam!

Morda se bo kdo izpotikal zaradi modrovanja učitelja Trpina. To je pa prav tisto, kar daje igri etičko vrednost. Namenjena je namreč preprostim slojem našega naroda. Tem pa moraš stokrat povedati eno, potem mu prineseš dokaz na dlani in še te bo — gledal debelo. Torej za ljudi takšnega miljeja, kakor je vzeta iz njega, si ne morem misliti nič boljšega. Tu bo igra učinkovala naravnost čudovito. Ako bodo zastran tendence znani „pedagogi“ zopet napadli avtorja, naj se zaradi-

LISTEK.

„Slepa ljubezen.“

Igra s petjem v petih dejanjih. — Slika iz vzgoje. — I. zvezek. — Spisal A. Pesek. Cena 1 K, s pošto 1 K 10 h. — Založil A. Pesek, učitelj v Narapljah.

Najprej nekaj splošnih opomenj.

Urnih korakov napredujemo v stoletju socialne preobnove človeštva. Vsi reakcionarni napori modernemu napredku so brezuspešni. Tisoči in tisoči samostanskih šol z vsemi nepremisljivimi cerkvenimi dogmami in večnimi principi ne morejo ustaviti deroče reke napredka in omike. Kar je začela pred sto in več leti francoska revolucija, gre sedaj v klasje. Veda se mora popularizovati, umetnost ponizati k ubornemu delavcu. Znanost mora postati skupna last vsega človeštva, ne samo nekaterih privilegirancev, da si jo usuznjajo za svojo dekle. Ne!

Ne majhen korak bližje k temu smotru je napravil v delokrogu ljudske šole dokončni

Na tak način je razvidno: Ako pride slična kazen na cele dežele, cele pokrajine, ne more ta pojav na nobenega blagodejno vplivati, četudi je tako junaške duše. Tudi večni ogenj in žveplo sta brez moči za tistega, čeprav takega junaka, da bi ga spravila na pravi tir zemeljske sreče.

Izvestni faktorji, ki bi imeli prvo in glavno besedo in največ. moči v to, se ali ne morejo brigati, ker jim ne kaže, ali pa nočejo odpomoči, ker ne znajo.

Res so tu tla vulkaniške vsebine, ali to ne bi smelo nobenega motiti, ker je to zakon prirode.

Le naravnim potem se godijo veliki čudeži. Povrniti se je treba iz umetno nastavljenih zmot na realna tla, in pride, kar mora biti. V tem se je tudi tu že začelo svitati. Ne glejmo tedaj ne navzgor ne navzdol ne na desno ne na levo, temveč hodimo po jasno začrtani poti, ne meneč se za stranke in strahčice, ki jim je edino namen le sebe okoristiti. Le z naobrazbo iz naroda za narod!

Sebi v pomoč!*)

Društvo slov. učiteljic — ustanovljeno l. 1898. v prslavo 50 letnice vladanja Njegovega Veličanstva — ima namen: zedinjenje vseh slov. učiteljic v svrhu pospeševanja njih duševnih in materialnih interesov. — Vsakodobni odbor se je vestno trudil izpolnjevati ta namen na eni strani z raznimi predavanji, poročili, izdavanjem letnih poročil, metodiškimi obravnavanji — na drugi strani s podporami obo- lelim članom, denarnimi posojili, prošnjami na oblastva za izboljšanje gmotnega stanja, odpo- šiljanjem zastopnic k zborovanjem učiteljstva itd.

Vedno se množeči slučajji obo- lelosti učiteljic — ne le med starejšimi kolegijami, temveč tudi v vrstah v najlepši dobi nahajajo- čih se tovarišic — so že davno rodile misel, kako pomnožiti društvene dohodke, kako uspeš- neje pomagati oboleli kolegijni, ki ne razpolaga z ničemer, nego s svojo pičlo odmerjeno plačo. Še v zdravih dneh je težko s to izhajati, ker — kakor smo to že v lanskem letnem poro- čilu objavile, ima v pregostih slučajjih preživ- ljati ali podpirati onemogle starše, mladoletne brate in sestre — kako drugače, nego s pri- trgavanjem od lastnih ust — kako pa, ako jo položi daljša bolezen na postelj — ali ji nujna zahteva zdravnika kaže premeniti zrak, podati se na topli jug, v zdraviliško kopel? — Obo- lela v samotni svoji celici naj čaka na pomoč ljudi, ki prej prožijo roko nego so ji podali kupico vode? — Saj je nam še vsem v živem spominu grozni slučaj, ki nam ga je opisal pesnik:

Ležala je brezgibno, kakor kip
le prsi bolne hrople so zamolklo —
In v njih srce ni bilo, ampak toliko
kakor bi htelo počiti vsak hip . . .

Ta gluha noč! Ta strahoviti mir,
vsaj eno živo bitje se oglási!
A molk. Pokoj. Tišina grobna v vasi.

Imajoč ta in še mnog drug slučaj pred očmi, je odbor našega društva opetovano jel resno razmišljati, kako izdatno odpomoči obo- leli tovarišici. Učiteljice zbolimo — kakor to prinaša poklic — najčestje na sopilih in živcih. Večino le-teh so poslali zdravniki na topli jug.

*) Iz letnega poročila društva slov. učiteljic.
Uredn.

tega ne straši. Koga še niso na Slovenskem napadli teozitje in kako? Ali se ne spominja tov. A. Pesek neke kritike K. Meška „Ob tihih večerih“ v „Dom in Svetu“. Prvič po- vsem uničevalna, v prihodnji številki pa po- hvalna kritika izpod istega peresa. Taki so. Prav simpatična nam je oseba učitelja Trpina, a tudi njegove soproge Berte. Je bil pač ide- alen siromak učitelj Trpin. Ne vem, če nam jih mnogo več pošlje takih dobrotno nebo. Novi rod se čuti in prav ima, da se čuti, saj smo si stališče, ki ga zavzemamo danes pri- borili sami vključno nasprotstvu z vseh strani. Dokaze imamo, da si tudi nekaj upamo, nekaj izvršimo sami brez kuratorjev in palirjev. In kar je glavna stvar: tukaj smo, a nas je mnogo enega duha, ene misli.

Ako spada na oder javni škandal, da sodi že šolska postrežnica, za koliko je njena hči — dekla — boljše plačana od domače učiteljice. O tem naj premišljajo drugi, ki ni- majo src za nas, kakor trdi tov. Gangl. Jaz pa pravim: res da nimajo src za nas. Po va- seh vidijo samo šolske palače. Župnišča so sicer

Zato se je v našem društvu že davno stavil predlog, naj bi društvo težilo pridobiti v ka- terem naših južnih krajev, ob morju — sobico ali dve s par posteljami, kjer bi učiteljica-dru- štenica uživala vsaj prosto stanovanje za čas zdravljenja. — Enaka potreba se je izkazala, pridobiti si v bolnici pravico do lečenja v II. razredu, ako ne popolno prosto, vsaj za polo- vično ceno.

Za uresničenje teh blagotvornih idej pa treba novcev, novcev! Storile smo z lastno močjo, kolikor je bilo v danih razmerah mo- goče. Ustanovile smo društvo v namen, zdru- žiti se, pomagati druga drugi. Da bi prišle poprej k cilju, smo ustanovile podporno in hranilno društvo z 1 K mesečnega prispevka. — Da se pri dobri volji to vzmore, so nam dokazale tovarišice, ki ne žive v ugodnih raz- merah, a so drage volje polagale ta znaten dar na žrtvenik samopomoči! — Toda drugod so se čule pritožbe, da je ta letnina previsoka in le tem na ljubo se je znižala, da bi le ne bilo ovir združenju. A vključ tej — rekli bi skoraj — nepotrebnih obzirnosti se naše nade, da bodo pri nizki letnini (2 K) pristopile dru- štvu do malega vse — niso izpolnile. Kaj je temu vzrok? Ali naj to imenujemo pomanj- kanje stanovske zavesti in solidarnosti? Brez- brižnost za lastno dobrobit? Morebiti celo se- bičnost? Ne, takih peg na našem stanovskem značaju ne smemo trpeti! Živo zanimanje za interese skupnosti bo krepilo naš ugled, pod- piralo naše prošnje za izboljšanje gmotnega stanja. Brez skrbi bomo zle v negotovo bo- dočnost z zavestjo, da imamo v slučaju ne- sreče pričakovati krepke podpore iz društva sovrstnic, s katerimi nas vežejo skupni interesi. Da bi zaostajale za drugimi? Učiteljice vseh narodnosti so že dosegle lepe uspehe potom samopomoči — deloma tudi s pomočjo dru- gih. Imajo svoje „dome“, zdravilišča, knjiž- nice itd. Preproste delavke imajo smisel za celokupnost.

Zopet se nam nudi prilika, zakasnelo do- polniti. Nastopili smo jubilejsko leto, leto red- kega slavlja — 60 letnice vladanja Njegovega Veličanstva. Vsa Avstrija — vsi narodi, vsi stanovi bodo tekmovali v slavljenju redkega do- godka — po inicijativi presvetlega cesarja — z dobrotnimi napravami. Delujmo i me, da si priborimo najnujnejše: oskrbo za bolzni. Delujmo z združenimi močmi. Cesar ne bomo vzmogle same, nam pomagajo rojaki, društva, zavodi, dežela — katere uradnice smo. — Vsi ti bodo podpirali naše težnje, saj smo me njih in oni so naši — samo, da same v ta namen storimo resne korake, pokažemo resno, krepko voljo. S ponosom bomo potem mogle reči, to smo dosegle v edinosti, z združenimi močmi!

Učiteljski prijatelji.

Črni vrh, 13. aprila 1908.

Ko sem došel pred dobrimi tremi leti v Črni vrh, sem dobil precej zanemarjen šolski vrt. Pričetkoma sem imel veliko veselje urediti obširno zemljišče karnajboljše, a ker se nisem mogel zediniti s krajnim šolskim svetom glede pokritja vrtnih stroškov, se nisem brugal več za vrt, ki je danes pravi t r a v n i k.

C. kr. deželni šolski svet je to zvedel in je ukazal lansko jesen, da se ima šolski vrt nemudoma urediti in tozadevno se bi imela pogoditi šolski voditelj in krajni šolski svet.

lepša in prostornejša in vendar nima noben preč. gospod župnik 200 do 300 otrok! Šola jim je prokletstvo za ljudstvo in učiteljem priporočajo, naj si dajo kosti numerirati. O ironija!

V igri „Slepa ljubezen“ se mora priznati g. pisatelju lep uspeh, dramatski talent. Pevske točke bo uglasbil slov. skladatelj V. P a r m a. Potem se lahko poizkusi z uprizoritvami zlasti na kmetih.

Za sloje, ki žele tudi dramskega užitka, bi bilo treba igro samo nekoliko razširiti glede dejanja, namreč tisto, kar se pripoveduje o Boštjanu, kako se poteza pri sosedih za sina in vedno pretepa sosednje otroke, da pridobi sinku ugled, bi bilo treba uprizoriti, pa bi igra pridobila. Brezpotrebno modrovanje bi se pa lahko opustilo. To je že stara napaka pri začetnikih, da puste osebam preveč govoriti, a premalo delati. No, to samo mimogrede.

Krstna imena bi bilo treba nekoliko mo- dernizovati in glavnim osebam — n. pr. učitelju — pustiti samo najpotrebnejše moralizo- vanje. Glavna stvar je dokaz, ki se izvrši pred

Pogodbo bi morali naznaniti tudi c. kr. okraj- nemu šolskemu svetu v štirih tednih.

Jako sem bil vesel zahteve višje šolske oblasti, prosil sem takoj, da se skliče krajni šolski svet ter mi izroči v oskrbo ves vrt.

Ker se je ni hotelo biti, sem prosil že trikrat c. kr. okrajni šolski svet, naj krajni šolski svet prisili, da se mi izroči šolski vrt.

Bliža se druga polovica aprila, skrajni čas, da se začne z delom, a od nikjer nisem prejel nikakega obvestila, pač pa sem ravnokar zvedel, da misli predsedništvo dati v najem del šolskega vrta mojim največjim nasprot- nikom v Črnem vrhu, na ostalem pa bo rasla — kakor prejšnja leta — detelja.

Nisem pisal pričujočega, da bi dosegel pravico, ampak v prvi vrsti zato, da častiti obiskovalci Črnega vrha iz Idrije in drugod ne štejejo meni v zlo, ako šolski vrt tudi letos ne bo to, kar bi moral biti.

Nadučitelj Silvester.

O p o m b a uredništvu:

Odločno zahtevamo, da se tovarišu Sil- vestru takoj izroči v oskrbo ves šolski vrt. Ako črnovrški nadučitelju skrajno sovražni krajni šolski svet tega noče storiti, se ga pač lahko prisili. Prosimo tovariša Silvestra, naj nam prav gotovo do konca aprila sporoči, kaj gospoda ukrene, da bomo vedeli nastopiti na pristojnem mestu!

Potovanje v London

k šolsko - higienškemu kongresu in razstavi.

Poroča L. Jelenec.

(Dalje.)

Opisal sem velikanski promet po cestah in ulicah tega ogromnega mesta, ki sem ga opazoval in občudoval na lastne oči. Opisal sem najnamenitejše stavbe, spomenike velikih angleških mož, javne parke, nasade in vrte, muzeje in zbirke umetnin, kar sem si mogel ogledati v kratkem času svojega bivanja v Londonu. Omenjam še, da sem bil tudi v gledališču. Ko vprašam plačilnega natakara, če je to v bližini kako gledališče, mi pritr- di, da je v sosednji nlici gledališče, kjer igrajo prav dobro. Razen tega mi da seznam vseh večjih londonskih gledališč. Bila jih je dolga vrsta, 76 sem jih naštel. Poiščem ulico, ki mi jo je označil natakara, in res kmalu dobim gledališče, veliko, na vnanje nič lepo poslopje. Pogledam gledališke lepake in vidim pod an- gleškim naslovom igre v oklepajih — „Die lustige Witwe“. Kupim vstopnico v parterju za numeriran sedež. Ko pridem ob tri četrt na osem zvečer k predstavi in izročim vstop- nico pri vratih stoječemu slugi, pogleda vstop- nico in mene od nog do glave ter mi začne nekaj zabičavati. Ko vidi, da ga ne razumem, me opozori na one gospode, ki so že sedeli na numeriranih prostorih in mi pokaže tudi svoj frak. Razumel sem ga. Predpisan je frak za one gledališke obiskovalce, ki sede v parterju v sprednjih numeriranih sedežih. Jaz pa nisem imel svatovske obleke in bil sem v zadregi. Prosil sem slugo, naj mi gre k blagajnici za- menjat vstopnico za nenumeriran sedež, kakršni so v parterju bolj zadaj, kjer se sme tudi brez fraka prisostovati predstavi. Razumel me je in prinesel drug bilet. Videlo se mi je, da so igralci prav dobro peli in prav razposajeno igrali. Kukala mladih in starih gospodov so

oči gledalca. To se pa lahko zgodi ob pre- pisovanju vlog in glavnih izkušnjah za pred- stavo.

Igra v sedanjih obliki pa, ponavljam, je vrlo uspeha in bo dosegla pri občinstvu, kakrš- nemu je namenjena, popolne uspehe, drugega pa ni namerjal niti sam avtor.

Kolikor iztisov kdo proda v svojem oko- lišu, toliko popolnih odpustkov si pridobi za prosep šole, naroda in njegove bodočnosti. Zato romaj, drobna knjižica, srečno v svet, budi zavest, da je šola tvoja dobrotnica in učitelj prijatelj tvoj in tvojih otrok!

Učitelj B r e z n i k.

Učitelji.

Venec satiriških pesmi. Napisal Ferdo Plemič.

(Dalje.)

III. Camera caritatis.

„Lasciate ogni speranza, voi, ch' entrate!...“ Pred durmi tam stoji drhtečega srca mlad mož. Za durmi pa odločba čaka. „Biti — ne biti?“ danes je vprašanje

bila neprestano uprta v živahno in krasno subretko. Seveda razumel nisem nič, zato ne morem izreči prave sodbe o igri. Drugi večer sem šel v „Alhambra Theatre of Varietes“, kjer je bil izboren balet. Tudi v „Cafes Chan- tants“ sem pogledal; žal, da nisem razumel, kar so peli in govorili, le iz mimike sem posnel malo vsebine.

Zdaj pa k smotru svojega potovanja v London — na kongres in k razstavi!

Razstava je bila na vseučilišču — Uni- versity of London — kjer se je vršil tudi kongres. Vesel sem bil, ko sem opazil na napisih, da imajo omnibusi in avtomobili od kolodvora Viktorija, v čigar bližini sem sta- noval, direktno zvezo do vseučilišča. A blizu ni bilo; vozil sem se vsakokrat z najhitrejšim avtomobilom eno uro in deset minut.

Vseučiliško poslopje so sezidali l. 1887. v jubilejski spomin petdesetletnega vladanja kraljice Viktorije. Ustanovilo pa se je to vse- učilišče l. 1837. Čudno se mi je zdelo, ko mi je pripovedoval neki londonski učitelj, ki je za silo lomil nemščino, da se tu ne predava, tem- več, da se vrše tu le izpiti in se podeljujejo mladim umetnikom, medicincem in pravnikom akademiške časti in naslovi. Tudi ženske pri- puščajo k doktorskim izpitom. Vseučilišče, kjer se vrše predavanja, je v nasprotnem koncu mesta. Veličastno poslopje, ki sem ga tudi ogledal. Nahajajo se tu vse fakultete.

Na ponedeljek, dne 5. avgusta, je bila napovedana otvoritev razstave in kongresa. Ob tri četrt na devet sem bil že pred vseučiliščem. Angleška zastava plapolala iznad poslopja. Droška za droško, izvošček za izvoščkom privaža ude- ležence kongresa in obiskovalce razstave. Omni- busi in avtomobili ne smejo voziti pred vse- učilišče, temveč zavijajo precej prej v stransko ulico. Zato vlada tod v Londonu nenavaden, nekaj sveti mir.

Stopim v ogromno aulo. Lepo je bila okrašena s palmami in drugimi dekoracijskimi rastlinami. Iz aule na desno in levo so dolgi in široki hodniki, odkod je vhod v dvorane in sobe. Koncem desnega hodnika je velika, krasna slavnostna dvorana za promocije in slav- nostne seje. Tu se je vršila tudi slavnostna otvoritev kongresa. Tod so imeli pisarnice: predsednik kongresa, oba glavna tajnika, or- ganizacijski, damski, finančni, potovalni, redak- cijski in razstavni komite. Široke, s teškimi preprogami pregrnjene stopnice drže v prvo nadstropje. Tukaj je bil v veliki dvorani biro sprejemnega komiteja. Razdeljen je bil v od- seke po evropskih državah. Zglasiti se je moral vsak udeleženec pri dotičnem odseku in se izkazati s prej doposlanim sprejemnim listom, da je član kongresa in s potrdilom, da je plačal 1 f. sterling članarine. V avstrijskem odseku sta bili dve londonski učiteljici, ki sta govorili prav dobro nemški. Tu je dobil vsak udeleženec spominsko kolajno na kongres, bro- šure, programe in razne spise, tičoč se kon- gresa, katalog razstave, majhen načrt, v katerem so bile posebno označene londonske znamenit-osti, legitimacija za izlete in vstopnice k slav- nostim, ki se prirede udeležencem na čast. Vse to mi izroči v okusnem zavitku z mojim naslovom ljubezna koleginja in pripne spo- minsko kolajno na prsi.

Nato sem začel ogledovati razstavo. Bila je nastanjena v vestibulu v šestih velikih dvo-

Dalje v prilogi.

usodepolno. Mraz spreleta junaka.

Potrka. — „Naprej!“ — Zdaj se prične me- sarsko klanje.

Križ božji! Kak nadzornik grdo gleda.

Morda je slabo kosil in d a n e s seveda.

Kako je blagodejna dobra prebava!

Saj v dobrem želodecu politika je zdrava.

Še ta-le vražja smola vrhu vsega! —

„Poslužite se, prosim, gospod kolega!“

Nagovor ni prav napačen: sedimo

tedaj udano. — „Hm, hm, pa pričnimo!

V računstvu, glejte, vam ne bom ugovarjal;

napredek dober je, a tu poudarjal

bi Vam, bodite vedno le nazorni.

To sol pouka je!“ — „Da, da!“ pokorni. —

„Pri slovnicu ste pač na krivi poti,

te v ljudski šoli se drugače loti.

Kaj bo to: Žaba, žabe, žabi, žabo . . .

Le glejte v prvi vrsti na porabo.

Bero še dokaj dobro vaši učenci;

nu, sicer brihtni so kot vsi Slovenci;

Pri zemljepisni svet planinski

popisati je bolje. Čut domovinski

vzgojiti treba je pri zgodovini.

ranah. Razstavljenih predmetov je bilo ogromno število, četudi niso razstavile vse evropske države. Najbogatejši je bil seveda angleški oddelek, kjer so bile zastopane tudi angleške kolonije iz vseh delov sveta. Mislim sem, da dobim v razstavi samo predmete, ki so v najtesnejši zvezi s šolsko higieno. A temu ni bilo tako. Angleške tvornice in razni obrtniki so razstavili predmete, ki se sicer vidijo po šolah, a niso v prav nobeni zvezi s šolsko higieno. Videlo se je, da je služila razstava posebno Angležem, v dobre reklamne namene. Vsaka večja tvrdka je poslala na razstavo strokovnjaka, ki je tolmačil rabo in korist razstavljenih predmetov.

Vseh razstavnih predmetov mi ni mogoče imenovati, pa tudi ne opisati. Navesti hočem samo nekatere skupine, da dobimo malo pojma o razstavi.

V vestibulu in v treh dvoranah je bila angleška razstava in razstava angleških kolonij. Takoj pri vходу v vestibul so bile razložene publikacije o šolski higieni. Cela knjižnica je bila, in Angleži so razstavili menda vse, kar so kdaj in kje pisali o tem predmetu. Na obeh straneh te knjižnice so bili razvrščeni pisalni stroji vseh mogočih sistemov. Za vsakim strojem je sedelo brhko dekle in hitelo pisati, kakor bi šlo za stavo. Dalje so bili v vestibulu razstavljeni fizikalni aparati, ki se rabijo pri pouku v ljudskih in srednjih šolah. Ta zbirka je bila jako bogata. Poleg fizikalnih aparatov so bile najrazličnejše svetilke. Opazil sem navadne petrolejske svetilke, raznovrstne plinove svetilke, žarnice in obločnice vseh vrst.

V prvi dvorani so bile razstavljene peči, od najpreprostejših do najlepšega kamina, peči za peko, priprave za centralno kurjavo, posebne vrste dimniki in ognjišča, na katerih kuhajo le s plinom. Tu sem opazil tudi higiensko ogelje, pa še zdaj ne vem, v čem se razlikuje od navadnega.

Ogromno je bilo število razstavljenih higienskih klosetov in pisuarov najrazličnejših sistemov. Nov mi je bil kloset, ki je najprej zasul s suho prstjo ali z žaganjem in potem splaknil z vodo iz vodovoda. Zanimala so me okna, ki se s prav lahkim mehanizmom odpirajo napol ali popolnoma in zopet zapirajo. Pri takih oknih ni treba posebnih ventilacij. Ta tvrdka je delala konkurenco onim tvrdkam, ki so razstavile raznovrstne ventilatorje.

Vsa tega obiskovalca razstave je posebno zanimalo popolno urejeno kopališče na deških in dekliških šolah ter kadna kopel in vodovodni umivalniki v institutih. To je bilo res lepo urejeno, in le čestitati se mora onim šolam in zavodom, ki imajo take naprave.

V drugi dvorani sta bili dve telovadnici z vsem telovadskim orodjem za dečke in deklice. Vse orodje je izdelano najmodernejše in jako lično.

Veliko je bilo število razstavljenih šolskih klopi najraznovrstnejših sistemov in vsakojakih konstrukcij. Konstrukcija nekaterih klopi je bila prekompleksirana: vzdigne se sedež, premakne pult in stojalo, da se pripravi klop, primerna učenčevi velikosti. Nad klopni je viselo deset podob, ki so kazale, kako se kvari učenčevo telo, če mora sedeti v slabo narejenih klopeh.

Od šolskih stavb sem videl krasne načrte, fotografije in modele vzornih šolskih poslopij. Razstavljenih je bilo mnogo predmetov, za šolske

stavbe in šolsko opremo: asfalt, strehe iz asfalta, stopnice iz cementa, razni tlaki, vogli, robovi, preproge, železne omare za obleko in dežnike itd. Prav lepa sta bila modela šolskega poslopja in bolnice, ki se da prenesti v drug kraj — Transportables Schulgebäude. Mnogo je bilo fotografij šolskih otrok pri igrah in pouku. Da so bili razstavljeni lepi, pa tudi slabi pismeni in risalni izdelki učencev, pisalne in risalne priprave, se umeje samoobsebi. Risanje se poučuje le po naravi, vendar pa ni izključen svinčnik. Prav lepo je bila urejena delavnica za deška ročna dela z vsem potrebnim orodjem. Prav lični in mnogovrstni so izdelki, ki jih izdelujejo učenci. Pozabili niso tudi na otroški vrtec. Zanimive so tabele, ki kažejo njegov razvoj v Londonu, kako se množi in raste ta naprava od leta do leta.

V tretji dvorani je bila razstavljena anatomija, najrazličnejše podobe in slike te vrste; tu so bile naslikane otroške nalezljive bolezni v besedi in podobi. Tu sem tudi videl zanimiv aparat za merjenje telesa, higienske črevlje, razno olje, milo, mazila, spodnje žensko krilo, ki je narejeno, da vez ne tišči, aparat, skaterim se priučujejo razločevati barve oni, ki jih ne ločijo, in še sto in sto drugih manjših predmetov.

Druge države so bile na razstavi primeroma prav slabo zastopane. Mesto Koeln je razstavilo fotografije in načrte mestnih šol; Draždani slike notranjih delov telesa, fotografije šolske mladine na igriščih, fotografije mestnih šol in model vzornega razreda; mesto Mühlhausen razvoj takozvanih Ferien-Kolonien od l. 1883. do 1906. in razvoj otroških vrtcev; mesto Straßburg načrte mestnih šol in modele nove vrste šolskih klopi in posebne vrste šolskih tabel. Nad tem oddelkom je visel napis sledeče vsebine: Pfui über den Hasser von Seife und Wasser. Enge Gürtel, enge Kragen, enge Schuhe sollst du nicht tragen!

Izmed avstrijskih kronovin je bilo najbolje zastopano kraljestvo Češko. Nad vsemi razstavnimi predmeti je bil poleg angleškega tudi češki napis. Razstavljeni so bili modeli, fotografije in slike vzornih šol, načrti šolskih stavb, vzorci higienskih klopi, rezultati fotometrijskih preiskav v šolah po letih, če pride svetloba od desne ali leve strani. Ravnatelj meščanske šole v Karlovih varih, Fr. Pleier, je izumel in razstavil ter sam tolmačil nekaj „Raumwinkelmesser“, ki ga pa nisem mogel prav razumeti. Patent bi bil rad drago prodal. Ne vem, če se mu je posrečilo. Razen tega je razstavil neki učitelj iz Bukovine novo higiensko klop in prof. dr. Burgerstein iz Dunaja nekatere načrte in fotografije vzornih šolskih poslopij in svoje spise, tičoč se šolske higiene, kakor: Handbuch der Schulhygiene, Schulhygiene, Ratschläge zur häuslichen Gesundheitspflege, Gesundheitsregeln.

Lepe predmete je razstavila Francija. Tu je bilo mnogo krasnih slik, lepih fotografij in načrtov šolskih poslopij. Tu sem videl lepe modele šolskih vrtov, telovadnice, igrišča, delavnice za deška ročna dela, lepe izdelke ženskih ročnih del, bogato literaturo o higieni in pisemske izdelke učencev in učenk. Po francoskih šolah goje še vedno pokončno pisavo. Nekaj novega mi je bilo tudi, da pišejo učenci naloge iz vseh predmetov v en zvezek.

Lepe zbirke je poslala na razstavo Švedija. Iz tega oddelka sem razvidel, kako jako skrb

za telesno vzgojo in za praktično življenje. Pri vsaki šoli je delavnica za deška ročna dela, na dekliških pa kuhinja, kjer se uče deklice kuhati in drugega gospodinjstva. Krasni načrti in modeli šol in drugih vzgojevalnih naprav nam izpričujejo, na kako visoki stopnji popolnosti je ljudsko šolstvo v tej deželi.

Tudi Švica je razstavila lepe slike in modele šolskih stavb. Zanimive so tabele, ki kažejo, kako jako se pregreše oni starši nad svojimi potomci, ki so vdani alkoholu. Neki švicarski zdravnik je zasledoval usodo otrok zmernih staršev desetih družin, ki so imele skupaj 61 otrok. Med temi jih je 5 umrlo v nežni mladosti, dva sta imela ples sv. Vida, dva sta se razvijala duševno prav počasi, dva sta bila rojena s telesnimi hibami, 50 pa je bilo normalnih.

Drugi 10 družin, ki so bili njih starši alkoholisti, je imelo 57 otrok. Od teh je umrlo 25 v zgodnji mladosti, sedem je bilo idiotov, pet pritlikovcev, pet epileptikov, pet jih je imelo vodo v glavi — Wasserkopf — in samo 10 je bilo normalnih.

Neki laški zdravnik je razstavil 4 slike, ki predočujejo razvoj pri dečkih in deklicah od 8—18 leta.

Holandija in Dansko sta poslali slike in fotografije šolskih poslopij, modele delavnic za deška ročna dela, orodje in izdelke ter mnogo slik, ki kažejo, kako morajo učenci pri delu pravilno držati orodje. Vidi se, da obračajo tod veliko pažnjo na telesno vzgojo in ročno delo.

Mestne šole v Brüsslu so razstavile mnogo risb, ki so vse narejene po naravi. Druge države se niso udeležile razstave. (Dalje.)

Nerazdeljeni — poldnevni pouk?

V zadnji številki piše tovariš o poldnevem pouku v ljudski šoli, pobija ta način pouka ter se zavzema za celodnevni pouk.

No, v tem menda smo si edini, da bi bila uvedba poldnevnega pouka na šolah, kjer je sedaj celodnevni pouk, reakcija šolstvu v kvar in zato niti ne verjamem, da bi se bili kateri izmed štajerskih tovarišev zavzemali za poldnevni pouk.

Mislil, da gre tu za nerazdeljeni pouk, kar je tudi razvideti iz zadnje tretjine članka v zadnji številki, ko govori pisec o nerazdeljenem pouku in kjer pravi, da se je pred nekaterimi leti učiteljstvo in ljudstvo jako ogrevalo za nerazdeljeni pouk, a zdaj so glasovi o tem skoraj popolnoma utihnili.

Ker je bila moja šola prva v Avstriji, na kateri se je uvel nerazdeljeni pouk — in sicer po moji inicijativi! — bodi mi dovoljen par opazk k onemu članku.

Nerazdeljen pouk ni reakcija, temveč je napredek v zdravstvenem, pedagoškem, didaktičnem, socialnem, in če hočete, še v tem in onem oziru skoraj na večini vseh ljudskih šol. Ne rečem, na vseh, temveč na večini.

To svojo trditev sem pripravljen vselej in povsod stvarno utemeljiti, a menim, da bi bilo to skoraj odveč, ker so se o tej stvari vršile že dovolj temeljite debate in se je večina učiteljstva tudi izrekla za nerazdeljeni pouk.

Res je, da je bilo pred leti več vršenja glede nerazdeljenega pouka, kakor ga je danes — danes stvar le mirno prodira in se širi na vse kraje brez javnega hrupa. Samo v preteklih počitnicah dal sem trem voditeljem potrebna pojasnila glede uvedbe nerazdeljenega pouka jaz — in gotovo jih je več, ki so si pomagali do tega sami.

Vsak pa, ki je uvel enkrat nerazdeljeni pouk, vsak je samo enega mnenja: nerazdeljeni pouk je dobrota za starše, učence in učitelja. Ne enega učitelja, ki ima uveden nerazdeljeni pouk, nisem našel do danes, ki bi ne bil vnet zagovornik nerazdeljenega pouka. Ako je kateri, naj se oglasi v prihodnji številki!

Samo en ugovor se sliši: Prosti četrtki izginejo! Res je — toda poleg drugih dobrot je to prava malenkost!

Pri nerazdeljenem pouku se ne izgubi nobena ura predpisanega pouka in zato ne morejo biti učni uspehi slabši, temveč so iz mnogih ozirov boljše. Jaz trdim: Nerazdeljeni pouk je veselje za učenca in učitelja!

Da bi pa iz nerazdeljenega pouka preskočili naenkrat na poldnevni pouk, niti misliti ni. Tega vendar ne bodo dopustile šolske oblasti — tudi tedaj ne, ako bi ljudstvo to zahtevalo, ker so pri nerazdeljenem pouku itak že vsi popoldnevi prosti. Sicer pa tega niti ljudstvo ne bo zahtevalo, ker ono ni proti pouku zaradi pouka, temveč samo zaradi časa.

Še glede kmetijskega pouka nekaj. Prav ima Rokitsky, če zahteva več kmetijskega pouka v ljudsko šolo, časa za to se dobi dosti. Reformira naj se ljudskošolski pouk, pa naj se nepotrebne stvari izbacnejo! Kaj nam je treba po deželi slovnice? Kaj nam je treba vedeti, od katerega pa do katerega leta je živel in vladal ta in ta Babenberžan in pa tisti ali oni Habsburžan? Veliko važnejše je, kaj so vsi ti dobrega storili za ljudstvo, osobito za povzdigo kmetijskega stanu.

Slovnicu proč, pa kmetijski pouk v šole, pa že samo to zadostuje, da je časa za kmetijski pouk dovolj.

Sicer pa dobimo učitelji prilike za kmetijski pouk tudi pri sedajnem sistemu časa dovolj. Prirodoslovje, prirodopis in zemljepis se da izborno uporabljati v kmetijskem smislu in celo zgodovina nam lahko služi v to. Tako ravnaj jaz že nekaj let in rečem lahko, da z uspehom in nikakor ne v škodo imenovanim predmetom samim.

Tedaj: V šole na deželi nerazdeljeni pouk in več kmetijskega pouka.

Fran Črnagoj.

Socialni odsek

„Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Izvolila so sedaj vsa društva svoje upravne odbornike in sicer še:

XVI. Kozjansko učiteljsko društvo: 24. Germovšek Miloš — Pilštanj.

XVII. Marenberško učiteljsko društvo: 25. Robič Franc — Vuzenica.

Pomotoma je izostal pri šmarsko-rogaškem učiteljskem društvu naznanjen delegat 26. Flere Pavel — Sv. Štefan pri Šmarju.

Ob dvanajsti uri kličemo vse tovariše in tovarišice v Celje. Vzpored je mnogovrsten in pokažimo svetu, da vemo ceniti organizacijo. Tudi iz drugih slovenskih pokrajin prihite med nas naši sobojevniki na kulturnem polju. Tudi Hrvati pridejo in mi bi naj izostali?! Videli bomo na velikonočni ponedeljek v Celju svoje vrste. Prišli bodo vsi, ki si štejejo v čast, da so v vrstah zavednega učiteljstva. Stiskali si bomo roke in se veselo pozdravljali stari znanci in stare znanke. Sklepala se bodo nova prijateljstva, nova znanstva. Kdo bi tedaj doma ostal?

Na veselo in srečno snidenje!

Kmetijsko poučno potovanje na Češko.

C. kr. kmetijska družba kranjska name-rava prirediti povodom letošnje jubilejske razstave v Pragi gospodarsko-poučen izlet na Češko.

Prilčno rečem, da se mi tak čini, ko da bi vaši učenci včeraj bili Ameriko dve leti prej odkrili. Malenkost to, učitelj pa naj pazi, da dečko v letnicah preveč ne zagazi. Pri pisanju drže se dečki krivo. — Opazka ta ima že brado sivo. — „Pri risanju sem videl lepe uspehe. Pri petju pa dero se na vse mehe. Pazite najprej tu na forte, piano. — In konj kopito ima „nerazklano“, ker „nerazcepljeno“ izraz ni pravi. „Na pamet“, in „iz glave“ čul sem davi; tu rabite le „na izust“. Drugače so v redu naloge šolske in domače, poprave tudi čedne in ne hlastne, le tuintam so knjižice že mastne. Sicer pa z vami sem prav zadovoljen!“ — Konča nadzornik govor svoj osoljen, poda roko. Učitelj retirira, nadzornik drugega sedaj obira. Pri takem „klanju“ kdo ostane mrtev? Nadzornik s a m prežalostna je žrtev. Po vsem tem govorjenju, modro-vrlem,

je ubogi mož strašno, strašno zagrlen in proti koncu jedva vam še diha. A ko skončal je, jo vesel popiha ter proti domu jo olajšan mahne. „Da, da, moderna šolska struja!“ zdahne.

IV. Prva kvinkvenija.

Prišla si, prišla, oj dolgo zaželeno prizdihovana in slednjič podeljena! — Lepa oj pomlad? — Ne pojdite spat!

Prva kvinkvenija, malo bogata, srebrna vendar, če ne ravno zlata. S tabo isti čas prvi — sivi las.

V. Casus belli.

„Gospod učitelj!“ — „Gospod učitelj!“ — „Zahtevam, da se to kaznuje.“ — „Pretepal Tonče je mojega Joška.“ — „Ne, Jožek bil je mojega huje!“ —

Tako dve ženi prikričita, in vsaka pač pravico hoče, in vsaka svojega dečka vleče, in Tonče tuli, in Jožek joče.

„Pretep, tako, tako! Poglejte junaka mi!“ učitelj glasno. „A kaj povod je bil poboju? Povejta hitro, da bo jasno!“

„Joj, Tonče kriv je; on me z imenom ti Kara Mustafa je vlekel.“ — „Gospod da, da. Pa Jožek meni je grdi Čulukafer rekel.“ —

Zavpije prva mati zdajci: „Kje slišal si besede slične? Grdin ti, v naši hiši nikdar! Takoj povej, ker sicer prične!“

In reče druga: „Nikdar nisem še čula takih kletvic. Zini, kdo te jih je naučil?“ — A dečka: „Gospod učitelj pri zgodovini!“

(Dalje.)

Po dogovoru z deželnim kulturnim svetom za kraljestvo Češko v Pragi se je že sedaj sestavil za to potovanje naslednji načrt: Izlet bo trajal 10—12 dni in se bo vršil meseca julija ali avgusta (v šolskih počitnicah).

Udeleženci se odpeljejo z večernim vlakom, ki odhaja z Jesenic ob osmih zvečer, in pridejo jutraj ob 8.30 v češke Budjevice.

Tam se prične s poučnim ogledovanjem, in sicer:

1. dan. Ogled gospodarske šole in kakega vzornega kmetijstva, kjer bo videti rejo južnočeških konj težkega plemena (najbrž v Plavi).

Obed in prenočišče bo v Budjevicah.

2. dan. Ogled krasnega veleposestva kneza Schwarzenberga, in sicer v gradu Hluboki in vzornega dvora Vondrova.

Obed v Budjevicah. Popoldne ogled postaje za obdelovanje barja v Zalsi, vožnja v Tabor in prenočišče tam.

3. dan. Ogled staroslavne mesta Tabora, kralj. češke kmetijske akademije, družbene mlekarne s parno silo. Z večernim vlakom v Prago.

4., 5. in 6. dan v Pragi. Tukaj ogled Prage in njenih starožitnosti, obisk in ogled razstave, dalje ogled prve češke akcijske mlekarne v Nuslih, Freyve mlekarne in sladkorne tovarnice v Visočanih, in če bo čas dopuščal, fiziološke ter mlekarne postaje. Hrana in prenočišče v Pragi.

7. dan. Izlet s parnikom po novo kanalizirani reki Vltavi, in sicer najprej v Trojo. Tukaj ogled češkega pomologičnega (sadjarškega) zavoda, potem v Melnik, ogled vinarske šole, vinogradov in kleti. Prenočišče v Melniku.

8. dan. Vožnja čez Štjetje v Lovosice. Spotoma ogled hmelnic pri Počapljih, ogled tovarnice za porabo sadja v Trebenicah; dalje v mesto Rovdnice, tukaj ogled tovarnice za pluge in stroje za žetev, odtod v Beřkovic in z vlakom v Prago. Prenočišče v Pragi.

9. dan. Iz Prage v Novo vas pri Kolínu, tukaj ogled vzornega vrtnarstva, v Kolínu ogled okrajne drevesnice in v Lošanih ogled kmetijske elektrarne. V Kutlilih ogled vzornega kmetijstva g. Prokupa. Vožnja v Kutno goro. Ogled kmetijske šole, kakega vzornega malega posestva in skladišča za žito, velikih nasadov hrena v okolici, znamenitosti mesta in odtod odhod nazaj v Prago ali pa naprej čez Iglavo, Znojmo na Dunaj. Če bo zadostno število takih, ki se za to zanimajo, bi se lahko spotoma na Dunaj ogledalo mesto Bec s slovečimi vinogradi in kletmi, dalje mesto Korneuburg s posebnimi nasadi in Klosterneuburg, tukaj višja vinarska šola in sloveče kleti tamošnjega samostana.

Vsa vožnja iz Ljubljane na vsi progi (tja čez Linec, nazaj čez Dunaj) bo veljala v III. razredu okrog 60 kron,* hrana in prenočišče kakih 10 kron na dan, tako da bo vse potovanje veljalo največ 200 kron za osebo.

Za strokovno vodstvo bo tudi skrbjeno. Izlet bo vodil g. c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický, ki mu bo češki deželni kulturni svet podelil kakega domačega kmetijskega potovalnega učitelja. Izlet se bo vršil, če se oglasi vsaj 20 udeležencev, prijave za udeležbo sprejema c. kr. kmetijska družba že sedaj, najpozneje pa do 1. julija t. l. Na poznejše zglasitve se ne bo oziralo.

K zglasitvi je priležati 50 kron za nakup okrožnega listka in je treba povedati, ali se udeležencev želi nazaj voziti čez Dunaj ali čez Prago, Linec, Jesenice.

Daljša poročila bo objavljala c. kr. kmetijska družba v „Kmetovalcu“, ki prinese tudi popis in slike nekaterih teh slovečih in lepih krajev.

Pisarna.

LXIII.

Vprašanje: Mene je pustil krajni šolski svet vso zimo brez peči. Nameravam sodnijsko postopati. Kaj mi je storiti? — Tudi nimam dovolj prostorov. Neka priprava za stranišče je zunaj poslopja. Ali bi ne kazalo prisiliti krajni šolski svet, da plača stanarino v postavnih visokosti, odštevši resnično vrednost stanovanja, ki se je o njem sam načelnik izrazil, da ne presega 60 K? F. Š.

Odgovor: Sodnijsko postopati zoper krajni šolski svet Vam šele po tem svetujemo,

*) V drugem razredu tretjino več.

ako bi ta ne slušal okrajnega šolskega sveta, do katerega se zatecite za pomoč, potem šele postopajte sodnijsko. Sicer pa izkušajte še poprej v plenarni seji krajnega šolskega sveta doseči zase ugodne sklepe. Zakon je vsekakor na vaši strani!

Slavimo svoje može!

Prispevki za spominsko ploščo pokojnemu tovarišu Strmšku kapljajo tako pomalem, da ni upanja, da bi moglo storiti „Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“ že letos ob obletnici smrti pokojnikove svojo dolžnost in odkriti ploščo. — Vsa čast onim zavednim tovarišem in drugim rodoljubom, ki so se zavedli takoj dolžnosti, ki jo nalaga pieteta do pokojnika, in so takoj poslali svoj prispevek! Koliko pa jih je še, pri katerih je videti, kakor bi pozabili, kaj nam je bil Strmšek!?

Zato se obračamo ponovno s prošnjo do cenjenih tovarišev in vseh zavednih rodoljubov, da store svojo narodno dolžnost in pomagajo postaviti skromen spomenik možu, ki je posvetil in žrtvoval vse svoje moči slovenskemu narodu in njegovi koristi.

Prispevki, katerih izkaz se bo objavjal v „Učiteljskem Tovarišu“, naj se pošiljajo na naslov: Hinko Šumer, učitelj v Šmarju pri Jelšah.

Za „Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“:

Pav. Flerč,
t. č. tajnik.

Tomo Kurbus,
t. č. predsednik.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Seja upravnega odbora „Zaveze“ je bila preteklo sredo. Začela se je točno ob 2. uri popoldne in je trajala do 6. ure zvečer. Upravni odbor, ki je bil zbran polnoštevilno, je storil več velevažnih sklepov. Konstituiral se je tako, da je izbral za I. podpredsednika tov. Kocbeka, za II. podpredsednika tov. Berginca, za II. tajnico kolegino Sabadinovo. — Letošnja glavna skupščina „Zaveze“ se vrši dne 6., 7. in 8. septembra v Gorici. Referate sta prišla sila upravnega odbornika tov. E. Gangl in Iv. Šega.

Kranjsko.

Občni zbor „Vdovskega društva“ se ni mogel vršiti, ker ni bilo zadostnega števila članov. Prišli so člani z dežele, nekateri jako daleč, toda ljubljanskih članov — ki imajo „Narodni dom“ pred nosom — ni bilo! Tako malomarnost je vredna najstrožje obsodbe. Po § 24. društvenih pravil ostane dosednji odbor v funkciji do prihodnjega občnega zbora, če bo sploh še mogoče ob sedanjih navdušenosti nekaterih članov! Društveno imetje znaša 126.488 K 98 h.

Občni zbor „Narodne šole“ se je vršil dne 15. t. m. ob precejšnji udeležbi članov. Zaradi preobilice raznega drugega gradiva smo primorani, odložiti poročilo za prihodnjo številko.

Društvo slov. učiteljev je zborovalo v četrtek popoldne v šentjakovski šoli v Ljubljani. O zborovanju priobčimo poročilo danes teden.

Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj ima svoj redni občni zbor dne 7. maja t. l. na Korški Beli ob 3. uri pop. v tamošnji šoli. Poleg običajnih točk bo tudi razgovor o letošnjem referatu za okr. učiteljsko konferenco „Spisje v I. in II. šolskem letu“. Po zborovanju je ogled tamošnjih tovarnic za železo.

„Belokranjsko učiteljsko društvo“ je zborovalo v Črnomlju po dnevnem redu, naznanjenem v 10. številki let. „Tovariša“. Zborovanje, pri katerem je bilo navzočih 23 članov, je posetil tudi g. c. kr. okr. šol. nadzornik Jos. Turk. Predsednik tov. Šetina omenja zborovanja učit. zastopnikov na Dunaju. Sklepi tega so znani. Če bo s tem učiteljskim kaj pomagano, se ne ve. Upajmo! Blagajnik tov. Megušar, ki tudi upa na boljše stanje blagajnice, po svojem poročilu razproda A. Peskovo brošuro in priporoča, naj se člani po možnosti spominjajo klica: „Učiteljsko sebi!“

Gdč. Praprotnik je dobro sestavila daljši referat „Patriotizem in ljudski šoli“, o kateri temi se je čulo mnogo lepih misli. — Z ozirom na govor tov. A. Peska v Radovljici je tov. Dolenc prebral referat o „Delu med ljudstvom“, oziraje se posebno na razmere v Belokranju. Sklene se v smislu Peskovih predlogov za organizacijo izvoliti en odsek, ki bi imel dva krožka. Za ustanovitev krožka v črnomaljskem okraju s sedežem v Dragatušu se izvolijo tov. Dolenc, Kosec, Lovšin in gdč. Bavdek, za metliški okraj s sedežem v Metliki tov. gospa Megušar, Burnik, Bartelj in Barle. Ko sestavijo krožke, naznanijo predsedniku uč. društva v Črnomlju, kdaj bi bil prvi sestanek, da se sestavi odsek.

Sklene se, da društvo v proslavo cesarjeve 60letnice priredi dne 5. julija v Črnomlju učiteljski koncert na korist Učiteljskemu konvikt.

Pri društvenem zborovanju dne 4., odnosno 11. junija se sestavi slavnostni odbor.

Na predlog g. nadzornika, kako enotno praznovati cesarsko slavnost, se sklene, naj vsako šolsko vodstvo poroča predsedništvu program nameravane slavnosti na ondetni šoli, o čemer se bo pozneje sklepalo. Slavnosti naj bi bile v juniju, juliju ali septembru.

Na predlog g. nadzornika se sklene kupiti 2 skioptikona, ki bi se v vsakem okraju po eden pošiljal od šole do šole. En del plačaj društvo, dva dela drugo leto c. kr. okrajni šolski svet.

Tov. predsednik se spominja v lepih besedah prerano umrlega tovariša Gregorčiča, ki je bil več let marljiv član društva. V znak sožalja udeleženci vstanejo s sedežev. — Nato z veseljem pozdravlja izvolitev tukajšnjega domorodca, pisatelja in tovariša Gangla, za dež. poslanca. — Zbor se je odzval temu poročilu z gromovitim Nazdar in živio!

Tov. predsednik se končno zahvali članom, posebno še c. kr. okr. šol. nadzorniku za udeležbo in zaključil zborovanje.

Mokronoški učiteljski krožek. Dne 5. aprila t. l. se je učiteljsko mokronoškega sodnega okraja že drugič sestalo v Mokronogu. Tovarišice in tovariši so se sestanka v prav lepem številu udeležili v kljub slabemu vremenu. Tov. L. Fetič je kot starosta krožku isto poudarjal ter pozdravil vse navzoče kar najprejreje.

Sklenilo se je med drugim tudi to, da priredi krožek veselico v prid Učiteljskemu konvikt in da se pri vsakem sestanku kaj podaja bodisi že s šolskega ali socialnega polja. (Več o veselici še objavimo.) Krožek se snide vedno v kakem drugem šol. okolišu. Prihodnji bo v Trzinu, in sicer v nedeljo 3. maja, ob 3. popoldne v prostorih g. Prijatelja. Tovarišice, tovariši, udeležite se ga polnoštevilno! Tovariš nadučitelj B. Justin, strokovnjak v rastlinstvu in istega življenju podava o tem predmetu. Slišali bomo marsikaj zanimivega. Vse bližnje učne osebe dobro došle!

Učiteljski krožek v Izlakah je bil dne 26. marca dobro obiskan. Pri Jak. Hribarju se je zbralo učiteljsko sedmih šol litijske in sosednega kamniškega okraja. Na sestanku je predaval tov. F. Lužar o rastlinskem življenju z ozirom na izlete in pouk v zeleni cvetlični prirodi. Ni nam podaval premnoga imena iz katalogov rastlin, pač pa zbranim nazorno predstavil posebne prikazni koncentrujočih življenjskih moči pri rastlinah. Pojasnil nam je tvorbe raznih listov in izrastkov glede vpliva vode in suše, posebno pa solca in medsebojne odvisnosti rastlin z žuželkami. Kaj zanimivo je bilo poročilo o zgodovini rastlinstva in modrovanje učenjakov o postanku in razvoju prvih živih bitij. — Udeleženci krožka so imeli živahne razgovore o prihodnosti našega stanu. Naslednji sestanek bo 7. maja na Savi.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ne zboruje 23. aprila, kakor je bilo pri zadnjem zborovanju določeno, ampak se zborovanje preloži na poznejši čas. Kraj in čas se objavi pravočasno v „Tovarišu“.

Odbor.

Štajersko.

Skupno zborovanje učit. društev za Laško in Sevnica-Brežice dne 5. aprila.

Dasi tudi drže „40 marterniki“ strogo svojo besedo glede vihravosti vremena, se nas je vendar zbralo precejšnje število v prijaznih prostorih zidanmoške šole dne 5. aprila t. l. Točno ob polu desetih se je pričelo z rešitvijo vprašanja. Ker je obolol toli priljubljeni društveni načelnik, podnačelnik pa je bil obenem poročevalec z dvema nalogama, je vodil zborovanje 1. odbornik tov. Sorčan. Pozdravil je došle tovarše iz sosednih društev Celja in Brežice-Sevnice, poročal o došlih dopisih in dal prečitani zapisnik zadnje seje na glasovanje.

Ker je bil prvi poročevalec tov. Lebar odzvan v Gradeč, se je preložilo njegovo poročilo na jesen, zato pa je podaval tovariš Jurko o A. Peskovi knjižici „Na delo med ljudstvo“ z njemu lastno temeljitostjo, ponajveč glavne misli doslovno pozornim društvnikom. Izvolil se je odsek mimo obstoječega odbora v intenzivnejše delovanje v osehah: Kern, Četina, Zorn, Volc, Umberger, Cimpršek Štefka, Plavšak in Sorčan.

Svoje prvo posvetovanje bo imel ta odsek z odborovimi člani vred na Velikonočni ponedeljek v Celju, pred zborovanjem „Zveze“ v „Narod. domu“. Pričakuje se, da prinese do tedaj vsak član svoje nasvete.

Imena v odseku za narodno delo se nahajajočih tovarišev in tovarišic so nam porok za uspešno delovanje v označeni smeri.

Temu je sledilo podajanje o zanimivem vprašanju: „Zakaj se prezira in zapostavlja slov. učiteljsko?“ katerega glavni del vsebujejo sledeče točke:

1. Slov. učiteljsko se prezirava zato, ker se še vedno smatra kot ubožen plagijat srednjeveške „šomaštrije“;

2. ker je vzgajeno v sponah servilizma in duševnega jerobstva, da se ne more pospeti do samoosvojitve;

3. ker mu zaradi enostranske, napačne vzgoje manjka umevanje za vzvišenost naro-

dovih svetinj in bistveno pojmovanje človeškega prava;

4. ker je zaradi umetno prigrinjene brezbriznosti nedovzetno za vsak odločni pojav lastne inicijative;

5. ker je po hlapcih strankarstva in štreberstva vzgajeno za hlapčevanje strankarstvu;

6. ker se zaradi komodnosti neče uglašati v proučevanje modernih družabnih struj; teženj;

7. ker zaostaja v moderni izpolnitvi lastne samoobrazbe;

8. ker trpi v svoji sredi štreberstvo, s pomočjo katerega se vzdržava nenravna strahovlada;

9. ker pogreša v svojih predpostavljanih potrebne duševne podpore in zaščitnosti;

10. ker prevladuje naziranje patentiranih starih potentatov izza konkordata javno mnenje o šoli in učiteljsstvu in javni naobrazbi.

Poročevalec je žel vsestransko glasno pritrjevanje in burni aplavz.

Nato smo se podali v gostilniško dvorano domačina g. Juvaniča na skromno, a okusno in ceno kosilo, a ob 1. pop. se zopet zbrali v šoli k pevski vaji za jubilejni koncert, ki e trajala do 3. ure.

Po zavržitku te smo se naslajali v tovariškem pogovoru in popevanju, dokler nas ni hitro bežeči čas odvedel k domačim penatom. 10. maja se snidemo v Trbovljah in upamo videti tudi tiste, ki so se do zdaj brez poštenega izgovora zborovanjem odtegovali; sicer jada nam solidarnost in — stanovska zavest?

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je imelo dne 2. t. m. v Gorici svoj redni občni zbor. Navzočih je bilo nad 80 koleginj in kolegov, med temi tudi gostje iz Štajerske, iz sežanskega okraja in iz tržaške okolice. Predsednik tov. Jug pozdravi navzoče z običajnim pozdravom, javlja, da predavanja o skioptikonu ne bo, ker je g. nadzornik prisiljen ostati doma zaradi bolezni v družini — in otvori zborovanje. Tajnik tov. Rojic prečita zapisnik zadnjega zborovanja in poda nato poročilo o društvenem delovanju v letu 1907. Društvo je imelo v pretečenem letu 83 udov, le žal, da niso še vse kolegine in vsi kolegi pristopili k naši organizaciji. L. 1907. je imelo društvo štiri zborovanja s tremi predavanji. Društvo je odposlalo svojega zastopnika na Dunaj k zborovanju avstrijskega učiteljskega. Tudi v socialnem oziru smo napravili važen korak naprej. Imamo svoj gospodarski odsek in odsek za izvenšolsko delovanje. Imamo torej najlepšo priliko, da pokažemo ljudstvu njegove prave prijatelje in da ga privedemo do boljše moralne in materialne bodočnosti. Učiteljsko vse dežele je napravilo važen korak z oficialnim pristopom k novi agrarni stranki ter poskrbelo po svojih močeh, da je prišla ta nova struja na krmilo v deželi. V pretečenem letu je izstopilo iz našega društva nekaj udov, ki so si osnovali svoje posebno društvo „krščanskomislečih“; no, za nas ni nikake škode, ker bi bili dotičniki le suha veja na krepkem deblu naše organizacije. Tov. Fr. Strnad je stopil s tem šolskim letom v pokoj. Dobil je za svoje zvesto 40letno delovanje naslov šol. ravnatelja. Sramotno je za naš okraj, da niso vsi kolegi in kolegine naročeni na naše stanovsko glasilo, vrlega „Tovariša“; tudi „Popotnika“ ima tukaj samo par naročnikov. Priporočal bi v tem oziru malo več zavednosti in učiteljskega ponosa.

Blagajnik tov. Križman konstatira, da so presegali stroški dohodke za celih 58 K 30 h. Vzrok temu deficitu so izredni stroški in pa okolnost, da so kolegi in kolegine zaostali s poravnanjem udnine. Nato poroča tov. Bajt o uspehu deputacije, ki je šla k namestniku v Trst v zadevi premostitve slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico. Tozadevna spomenica se priobči tudi izvrševalnim odboroma agrarne in narodnonapredne stranke. Tov. Križman prečita pismo tov. Klavore, s katerim se je opravičil, da ni mogel priti k zadnjemu zborovanju. Ker pa je pismo došlo takrat prepozno, ga prečita sedaj, posebno z ozirom na to, da vsebuje dva predloga: Vabljenje k društvenim zborovanjem s posebnimi vabilni naj se opusti, zadostuje vabilo v „Učit. Tovarišu“; vsi uradni spisi naj se kolkujejo z narodnim kolegom. Denar, ki bi se ga prihranilo z opuščanjem posebnih vabil, naj se pošlje naši prekoristni šolski družbi sv. Cirila in Metoda. Z navdušenjem se sprejmeta oba predloga.

Nato pojasni tov. Križman zadevo z umetnimi gnojili in omeni letošnje zborovanje „Zaveze“ v Gorici. Na predlog tov. Medveška se odstopi ta zadeva novemu odboru v pretres. Izraža pa se želja, naj bi se vršilo zborovanje 8. 9. in 10. septembra.

Sledi poročilo tov. Križmana o političkem položaju. Nato se izbereta za pregledovalca računov tov. P. Plesničar in U. Pavlica. Preide se na to k volitvi novega odbora. Volitev se je vršila po listkih. Novi odbor se je konstituiral v svoji seji dne 9. t. m. takole: Predsednik tov. Križman, podpredsednik L. Furlani, tajnik J. Rojic, blagajnik P. Plesničar, pevovodja A. Verč; odborniki: Olga Prinčičeva, Bajt, Medvešek, Možina, Klavora, Urbančič; Namestniki: J. Urbančič, Fr. Križman, Orel B. in J. Drovenik. Dalje se določi v tej seji, da bo prihodnje zborovanje 14. maja t. l. s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja, 2. ski-

optikon in njegova uporaba, 3. razgovor o bodočem zborovanju „Zaveze“ v Gorici. Eventualia. Zborovanje se vrši v dvorani „Čitalnice“ ali pa v kavarni „Central“ ob 9^{1/2}. Dalje se sklenu, naj se vrše odborove seje vsak prvi četrtek v mesecu; dostop imajo vsi udje društva, tako da ostanejo v vednem stiku z odborom. Tajniku se naloži, naj objavi poročilo o odborovih sejah v „Tovarišu“.

Srednješolski vestnik.

**** Osebnost vest.** Profesor II. drž. gimnazije v Ljubljani, Ivan Macher, je dobil dopust za šolsko leto 1908/9, da more prevzeti vodstvo ljubljanske višje dekleške šole, oziroma dekleškega liceja.

**** Olajšava mature na Hrvaškem.** Hrvaška vlada je odredila, da se tudi po hrvaških srednjih šolah uvede olajšava mature, in sicer po avstrijskem vzoru.

**** Italijansko dijaško podporno društvo v Pazinu** je imelo leta 1907. dohodkov 22.219 K 41 h in izdatkov 21.861 K. Marljivost tega nasprotniškega društva je res vredna posnemanja v slovanskih krogih.

**** Celjsko gimnazijsko vprašanje.** Kakor smo že poročali zadnjič, so bili na Dunaju pri ministrskem predsedniku Becku dr. Kukovec, dr. Hrašovec, dr. Ploj, dr. Benkovič in dr. Korošec ter so se posvetovali o zadevi slovenske gimnazije v Celju. Pogajanja so se razbila, ker je Beck izjavil, da ne more obljubiti nič več kakor dosedaj, posebno ne slov. višje gimnazije, češ, da bi v to Nemci nikdar ne privoli. Nemški časopisi so to Beckovo izjavo z veseljem ponatiskujejo. Torej: peščica 40.000 Nemcev na Sp. Štajerskem ima tri nemške cele gimnazije (Celje, Ptuj, Maribor), eno realno, eno učiteljsko itd., 400.000 Slovencev, torej desetkrat toliko kot Nemcev, nima nobene cele gimnazije, nobene realke, nobene učiteljske — in vendar jim vlada tega ne da, ker peščica Nemcev ne privoli. Kaj zato, da 400.000 Slovencev zahteva svoje šole, 40.000 nemških učiteljev ne privoli, in vlada jim je slepo pokorna. Sicer pa bi štajerski Slovenci lahko na drug način prišli do srednje šole.

**** Prepovedan dijaški izlet.** Gojenci trgovske šole v Osijeku so nameravali o Veliki noči prirediti izlet v Zagreb, na Beke in v Trst. Hrvaška vlada je izlet prepovedala, ker se je letošnje šolsko leto pričelo osem tednov pozneje kakor bi se bilo moralo.

**** Položaj na goriški realki** postaja, kakor piše „Edinost“, danna dan neznošljivi. Krščansko-socialni pangermaški profesorji, ki ne znajo nobenega deželne jezika, dočim svojo blaženo materinščino govore v takem narečju, ki je niti sami Nemci ne umejo, ti profesorji so vedno oholetši ter zahtevajo od dijakov sploh nemožne stvari. Ako bi že razlagali predmete v umljivem, bodisi tudi nemškem jeziku, bi si dijaki kolikortoliko pomagali; ker pa tega ne delajo, so njih zahteve enostavno nesmiselne. Pravi vzor vsenemškega nadučja je pa suplent Brechler, o katerem se je objavilo že nešteto, več nego opravičenih pritožb. Ta domišljavec predava že samnasebi enega najtežjih predmetov, opisovalno geometrijo. Zahteva vse, razlaga pa nič. Najprijadnejši dijak ne more zmagovati tega predmeta brez pomoči, on se pa za vse to nič ne meni, marveč deli dvojke in trojke na vse strani. To se je zgodilo tudi pri prvi konferenci v drugem polletju. Ker so pri ravnatelju v tem oziru vse pritožbe bob ob steno, je dolžnost deželnih poslancev, da govore o prvi priliki, določno besedo z ravnateljem in njegovimi krščansko-socialnimi pangermani.

**** Novo nemško učiteljske na Štajerskem.** Na Zg. Štajerskem zahtevajo Nemci nemško moško učiteljske. Potemtakem bi imeli Nemci v deželi tri svoja učiteljska, namreč v Gradcu, Mariboru in sedaj še tretje; Slovenci pa — nobenega. Potem pa še pravijo, da se Slovincem na Štajerskem ne godi krivica! Državni poslanci pa podpirajo Becka!

**** Strelne vaje na gimnazijah.** V nekaterih avstrijskih deželah namerava učna uprava za poizkus uvesti strelne vaje v obeh višjih razredih gimnazije. Na Tirolskem in Predarljskem se že vrše strelne vaje na gimnazijah. Čemu je to dobro, ne vemo.

Književnost in umetnost.

Znanstvena knjižnica. Prospekti in naročilni listki na to zbirko, ki bo izhajala v mes. 4—5 pol obsegajočih zvezkih v področju „Omladine“ in prinašala predvsem prevode znamenitejših znanstvenih del, so razposlani. V slučaju, da si hoče kdo naročiti to vsestranske podpore vredno zbirko in še ni prejel prospekta, naj ga blagovito zahteva pri upravnistvu „Omladine“ v Ljubljani, Breg 12, in se obenem prikladi za naročnika. Kot prvi prevod izide, kakor smo poročali, znamenito delo češkega vseuč. prof. Fr. Drtine: Razvoj mlajšega evropskega ljudstva. Ker izide prvi zvezek še pred koncem tega meseca, prosimo one, ki hočejo, da jih smatramo za naročnike, da se prigrasijo prav kmalu. Denar, t. j. 4:20 K skupaj za ves prevod Drtinove knjige ali pa 72 vinarjev za vsak posamezni zvezek naj se

blagoviti poslati po čeku, ki bo priložen prvemu zvezku. Onim naročnikom, ki bodo plačevali naročnino sproti, bomo prilagali čeke, samo treba je pozneje pošiljati denar vedno naprej, sicer se bo poslat tretji neplačani zvezek po povzetju. Obenem opozarjamo, da bomo ceno knjigi povišali takoj, ko izide.

Upraviteljstvo „Znanstvene knjižnice.“
Letno poročilo društva slov. učitelje za leto 1907. — Samozaložba. Natisnil Lampret v Kranju. — Iz tega poročila prijavljamo na drugem mestu I. članek. Društvo je štel 176 članic. Denarnega prometa je imelo 1616 K 12 h.

List za šoli odraslo mladino začne izhajati meseca julija t. l., in sicer za sedaj kot priloga „Domačemu ognjišču“.

Vojvodina Kranjska, 17 zemljepisnih nariskov in barvotisku v besedilo in s pojasniliškom znamenj, sestavljen in narisal: Frančišek Marolt. Izdaja a). Razredno učilo. Cena knjigi K 10.— Ta nova, na moderni podlagi sestavljena knjiga, ki je naravnost krasno delo, je vredna vsega priporočila. Naj bi ne bilo šole brez tega učila!

Publikacije „Hrv. pedagogijsko-književnega zbora“ za l. 1907. „Hrv. ped.-književni zbor“ je ravnokar izdal za leto 1907. svojim članom dvojico knjig:

1. Uzgoju drevnih Helena. Napisao Ljubojed Dluštš. „Knjižnice za učitelje“ knjiga XLV.

2. Kraljevići prosjak. Pripovijetke za odraslu mladež. Napisao Mark Twain. Prevela Marija Fabkovića. Sa slikama. „Knjižnice za mladež“ knjiga XLVI.

Daljšo oceno o teh dveh lepih knjigah priobčimo pozneje. — XIII. zvezek „Pedagogijske enciklopedije“ prejmejo člani l. 1908.

Školski Vjesnik, stručni list zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu, prijavlja v najnovejšem zvezku laskavo oceno o letošnjih publikacijah naše dične „Slovenske šolske Matice“. Oceno je napisal Josip Milaković.

Kulturno delo.

+ Matica Slovenska mora v kratkem določiti število, v katerem naj se tiskajo knjige za l. 1908. zato prosi gg. poverjenike, naj (delež med članke knjige za l. 1907) že tudi pobirajo članarino za l. 1908 ter ji jo dopošljejo čim prej. S tem se izognemo nevarnosti, da bi nazadnje kak član ne mogel dobiti knjig, ker bi jih mogoče bilo premalo tiskanih. — Uprava „Matice Slovenske“ je v smislu želje, izražene večkrat v javnih glasilih, poleg gg. poverjenikov naprosila tudi še drugo gospodo, naj bi po možnosti posredovali med njo in slavnim občinstvom; čim več nas dela, tem lepši bo uspeh. — „Matica“ rada jemlje nazaj, oziroma odkupi zadnji snopič „Narodnih pesmi“, „Zbornika“ in „Kam. planin“. Najnovejši snopič „Narodnih pesmi“ bi mogli pogrešati zlasti tisti gg. člani, ki so pristopili šele leta 1907. in itak nimajo celotnega dela.

+ Družba sv. Cirila in Metoda. Vodstvena seja družbe sv. Cirila in Metoda 189. je bila 14. marca t. l. Zahvalno se je vzelo na znanje, da je volila Jera Kovačičeva družbi 50 K in župnik Sovič 100 K ter sedmi del zapuščine. Zastopu mestne občine ljubljanske se je že izrekla vodstvena zahvala za podporo 1500 K. Družba bo otvorila slovensko šolo na Koroškem, ako bi se dosegel reverz za uporabo poslopja, ki je šoli namenjeno, a je cerkvena last. Dovolj se nagrada nekemu obmejnemu učitelju, podpora in brezobrestno posojilo šoli, ako ostane učni jezik slovenski. Josip Peitler se je imenoval za učitelja-voditelja šoli na Muti. — Družbi prihajajo razne prošnje za ustanovitev otroških vrtcev in ljudskih šol, stavijo se tudi ponudbe za nakup zemljišč, kjer naj se zidajo nove šole. Nekaj teh prošelj in ponudb je moralo vodstvo odkloniti z ozirom na družbino blagajnico, načelno se je sklenilo ustanoviti otroški vrtce in ljudsko šolo prav kmalu v nekem obmejnem kraju, kar je neobhodno potrebno. — Šolske knjižnice v obmejnih pokrajinah ne razpolagajo s slovenskimi mladinskimi knjigami. Sklene se: Ustanovi se oddelke za mladinsko knjižnico, temu se dovoli gotova vsota za nabavo zabavnih in poučnih knjig šolskim knjižnicam, nakupi se Žirovnikovih narodnih pesmi, v slovenskih listih pa se razglasi, da družba sprejema v ta namen knjige v dar od tistih, ki jih imajo na razpolago. Ponudba dunajske tvrdke Adolfa Jakobija zaradi triodstotnega prispevka od čistega dobička pri prodaji svačičnih papirčkov in ovitkov se sprejema. Odobri se šest novih pokroviteljic: 1 ženske podružnice v Velikih Laščah, zastopnica gđe. Kristina Grebenčeva, po dve ženskim podružnicama šenklaško-frančiškanski in šentjakobsko-trnovski, 1 ženski šentpeterski podružnici v Ljubljani v spomin umrli prvomestnici Mariji Trčkovi. Vzame se na znanje, da je poslal g. A. Kutin iz Tolmina 100 K na račun pokroviteljine rokodelskega bralnega društva. Ko vpošlje še drugih 100 K, je ustanovljeno i to pokroviteljstvo. Navodila za otroške vrtce se dajo natisniti. Odboru I. slov. umetniške razstave, ki je podaril družbi pet znamenitih slik, se izreče vodstvena zahvala, te slike so na prodaj. Volila in pokroviteljine bode nala-

gala družba vbodoče za temeljno glavnicu. — VI. seja šolskega odseka in V. ožjega odbora vodstva družbe sv. Cirila in Metoda sta se vršili 30. marca. Pogoji nekega učitelja so nesprejemljivi, družba torej ne more nanj re-flektirati. Vodstvo stopi v zvezo z nekim trgovcem glede razprodaje slovenske kisle vode, ki bo donasala družbi gmotnih prispevkov. Na interpelacijo, zakaj se še ni oskrbelo naročenih nabiralnikov, se je dalo pojasnilo, da so to zakrivilo tvornice, vsekakor pa dobimo nabiralnike prav kmalu in ustrezno naročilom nemudoma. Tudi na Kranjskem imamo obmejne kraje, kjer postavlja „Schulverein“ in „Südmärka“ mejnike na našo slovensko zemljo. To se mora opazovati in zabraniti vsak poskus prodiranja.

+ Občni zbor „Matice Slovenske“ bo v ponedeljek, dne 25. maja, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani ljubljanske „Mestnega doma“. — V smislu § 4., točka b) državnih pravil naj blagovolijo cenjena gospoda društveniki eventualno samostalne predloge vsaj 14 dni pred obnim zborom (do 11. maja) prijaviti odboru. Za odbor dr. Ilešić, predsednik.

+ Češki jezik in slovensko učiteljstvo. Ko sem v lanskim počitnicah poletel v zlato Prago, sem našel v knjigarni Gustav Neugebauer na „Grabnu“ na knjižico: „Kako se Čeh brzo nauči chorvatski.“ Spisal je to knjigo neki Radić. O tej priliki me je prešinila misel, ali bi ne bilo dobro, da izda podobno knjigo kak Slovenec, ki zna češki z naslovom: „Kako se Slovenec brzo nauči češki.“ Taka knjiga bi gotovo dobro došla vsakemu Slovanskemu učitelju, pa tudi inteligenci. Zanimanje za severne Slovence postane med slovanskim učiteljstvom po letošnjem zborovanju vseslovenskega avstrijskega učiteljstva v Pragi še večje. Avtorja nam ni treba iskati. Tega imamo v osebi dičnega našega tovariša gospoda Dragotina Pribila, okrajnega nadzornika na Krku. Samo poprositi ga je treba, da nam sestavi slično knjižico. I. K.

O p o m b a u r e d n i š t v a: S tem se obračamo do tov. Pribila s prošnjo, naj čimprej ugotovi zgoraj izraženi želji.

+ Iz Ljutomer nam poročajo: Čitalnica v Ljutomeru je izpremenila svojo knjižnico v ljudsko knjižnico. Vsi, ki ste vneti za napredek in višjo izobrazbo, vsi ki radi čitate, izposojate si marljivo ugajajoče vam knjige. Ker pa knjižnica ne bo mogla vsem zahtevam popolnoma ustrezati, prosi Čitalnica prav krepko podpor vseh rodoljubov, posebej pa še bližnjih priležih Muropoljancev. Vsak dar bodisi v knjigah ali denarju, bo hvaležno sprejet. Krepko naprej!

+ Javno ljudsko knjižnico so otvorili v Krčevini pri Mariboru v hiši gospoda Ignacija Gomzija (št. 163.). Slovenci iz Krčevine in Leitersberga, poslušajte se je pridno!

+ Javna knjižnica v Tolmini. V Tolmini so otvorili v nedeljo 5. aprila ob 9. uri dopoldne občinsko javno knjižnico. Te naprave je bilo jako potreba za omiko ljudstva. Knjižnica bo, kakor upamo, jako lepo delovala, ker pričakujemo od ljudstva, da bo z veseljem segalo po knjigah. Knjižnica je opremljena za sedaj z nad 700 knjigami. Za izposojanje knjig ima pravico vsak občan in stalni prebivalec (moški in ženski) tolminske županije od 12. leta dalje. V knjižnici je za mladino odmerjen poseben oddelk. Knjige se bodo izposojevale brezplačno; vsaka izkaznica pa velja 20 h. Na vsaki izkaznici je prostora za 20 knjig. Neimoviti dobivajo od županstva izkaznice zastoj.

Politiški pregled.

*** Državni zbor.** Zbornica je nadaljevala razpravo o nujnem predlogu posl. Malachovskega glede ministrstva za javna dela. Minister za javna dela dr. Gessmann je utemeljeval nujnost predloga, rekoč, da se vse vrste agend, ki so bile doslej pridružene drugim ministrstvom, podredene novemu ministrstvu. Minister je omenil, da je dolžnost vlade, da pospešuje produkcijo in s tem blaginjo. Naglašal je, da ni možno vseh socialnopolitiških stvari brez razlike podrediti enemu ministrstvu. Istotako se ne zdi primerno, da se ustanovi čisto ministrstvo za gradnje. Poudarjal je, da je država obrnila svojo pozornost važnemu vprašanju premoga in da se mora preprečiti, da ne nastane pomanjkanje premoga. V svrhu, da se v večih mestih napravijo skladišča premoga, je določen visok kredit. Minister je odklonil očitanje, češ, da je samo zastopnik srednjega stanu, ter je naglašal, da bo vedno pospeševal industrijo. — Končno je obljubil, da bo vedno stremil za tem, da po možnosti ugotovi vsem stavljenim zahtevam. Zbornica je sprejela nujnost z 292 proti 99 glasom ter je potem razpravljala meritum predloge glede ustanovitve ministrstva za javna dela. — Zbornica je sprejela zakonski načrt glede ustanovitve ministrstva za javna dela. Seitz je tekom debate prečital zaplenjena mesta iz znane Wahr-mundove brošure. — V tajni seji so čitali Chocovo interpelacijo glede zaplenbe Wahr-mundove brošure. Odklonjen je bil predlog, naj se čita interpelacija v javni seji. Prihodnja seja bo 30. aprila.

*** Iz proračunskega odseka.** 8. t. m. je proračunski odsek dognal poglavje o s r e d -

njem šolstvu. Navzoč je bil tudi naučni minister. — Posl. dr. Korošec je zahteval, naj se na gimnazijah s pretežno večino slovenskih dijakov vrše zrelostni izpiti v slovenskem jeziku. Nadalje je podpiral zahtevo poslanca dr. Ploja, naj se v vseh slovenskih deželah ustanove slovenski gimnaziji in realke. Na srednjih šolah, ki imajo večje število slovenskih dijakov, se morajo nastaviti za posamezne stroke tudi slovenske veščice učitelji. Za dr. Korošcem je govoril še poslanec Glabinski, naker je bil sprejet proračun za srednje šole. Med sprejetimi resolucijami je tudi resolucija poslanca Žitnika, naj se na državni gimnaziji v Gorici ustanove slovenske vzporednice. — Odsek je začel potem razpravljati o državnih ljudskih šolah. Poročevalec poslanec Stanek je zahteval ustanovitev češke ljudske šole na Dunaju, češ, da se Nemcem vendar ni treba bati, da bi ena ljudska šola po-čehila Dunaj.

*** Vseslovenski kongres.** Z Dunaja so nam poslali ta-le oficialni komunikate: Zastopniki vseh slovanskih strank so se danes zbrali, da vzamejo na znanje poročilo predsedstva o pripravi za vseslovenski kongres. Po daljši debati, v kateri se je z vseh strani poudarjalo, da je zblizanje slovanskih narodov potrebno na temelju demokratske ideje enakosti, svobode in bratstva in v kateri se je tudi vnovič enodušno konstatovalo, da se gibljejo stremjenja Slovanov izključno na tleh sedaj obstoječih državnih organizmov, se je predsedstvu, predvsem pa predsedniku dr. Kramarju naročilo, naj stavi vse nadaljnjepotrebne korake, da se čim najprej zagotovi uresničenje ideje vseslovenskega kongresa. — Na Dunaju, dne 10. aprila 1908. Dr. Kramar, predsednik, Ivan Hribar, podpredsednik, dr. Hlibovski, tajnik.

*** Jubilej v Spljetu.** Na Veliko soboto 17. t. m. bo 25 letnica preporeda mesta Spljeta, odkar je hrvaški rodoljub dr. Bulat zmagal na občinskih volitvah nad stranko avtonomaša Bajamontija. Prvi hrvaški župan prerone spljetske občine je bil dr. Dujam Rendić.

*** Reforma najvišjega sanitetnega sveta.** Kakor javljajo z Dunaja, je vlada končno opustila misel, da bi ustanovila sanitetno ministrstvo, oziroma državni zdravstveni urad po nemškem vzoru. Reformira se le najvišji zdravstveni svet. Med drugim postanejo zavodi, ki so bili doslej priključeni vseučiliščem, samostojni ter bodo podrejeni najvišjemu sanitetskemu svetu.

*** Tajna jezikovna naredba.** „Narodni Listy“ priobčujeta tajni ukaz namestnika grofa Coudenhoveja, v katerem se zapoveduje političnim uradnikom, da se morajo posluževati kakor notranjega uradnega jezika edino nemščine.

*** Škofovska konferenca.** Te dni e imel odsek, izvoljen od avstrijske škofovske konference, na Dunaju posvetovanja o ustanovitvi katoliškega vseučilišča v Sotinogradu. Poročal je solnograški nadškof, kardinal dr. Katschthaler, ki je izjavil, da ni možno še otvoriti vseučilišča.

*** Umirovljenje profesorja dr. Šurmina.** Baron Rauch nadaljuje z besnilom nizkotnega maščevanja. Iz Zagreba poročajo, da je sedanja hrvaška vlada predložila vseučiliškega profesorja dr. Šurmina za umirovljenje. Dr. Šurmin ima samo 15 let službe. Čuje se, da zaprično vseučiliški profesorji skupno akcijo, da solidarno nastopijo v obrambo svobode vseučiliških profesorjev in njihovega političnega pričanja.

*** Socialisti v Ameriki.** V Združenih državah je nad 60.000 delavskih organizacij nepričakovano izstopilo iz ameriške delavske zveze, češ, da ta zveza noče ustanoviti posebne delavske politične stranke. Ti secesionisti so se pridružili socialni demokraciji, ki osnuje veliko samostalno delavsko politično stranko z 1 in pol milijona članov in postavi jo za volitev predsednika Združenih držav svojega kandidata.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi: Tov. Davorin Trstenjak, nadučitelj v Gospiću na Hrvaškem je poslal na naslov tov. Jelenca 100 K s pripomočjo: „Dragi brate! To pošiljam za slovenski učiteljski konvikt. Dar je od zvestega slovenskega srca. Živio slovenski narod. Živilo slovensko učiteljstvo! Pozdrav Tebi, prijatelju Dimniku, Ganglu in vsem!“ — Čast in slava vzornemu tovarišu in rojaku, ki s takim zanimanjem zasleduje in pospešuje delovanje slovenskega učiteljstva! Bog ga živi! — Učiteljstvo v Rajhenburgu 8 K (4. rok; 3. rok se je pomotoma izkazal kot udnina.) Vransko učiteljstvo 6 K; učiteljstvo na Proseku 18 K; skupaj 132 K; zadnjič izkazanih 997:58 K; doslej darovanih 1129:58 K. Prekoračili smo torej prvi tisočak! Požrtvovalno naprej!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali:

O mizje v gostilni pri Kovaču v Loškem potoku ob priliki, ko je g. učitelj P. Ločnik „slovu jemau“, zložilo 5-16 K; g. Janez Meze iz Gornjega Logatca (Bekovav št. 1.) 15 K; g. Anton Lomšek iz Kala (Avče) na Goriškem 70 h. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Albina Gerželj, Ljudmila Zavertanik, Ant. Stres in Janko Gerželj, vsi iz Cerknega na Goriškem; Fran Zoré iz Šmartna pri Tuhinju; Božena Kreč, Marija Goričan in Lovro Serajnik, vsi iz Prihove na Štajerskem. Bog plati!

Osebnosti na Kranjskem. Nadučitelj Jos. Franke v Št. Petru pri Novem mestu je dobil zaradi boleznih dopust in ga nadomešča Marija Grobovškova, doslej suplentinja v Dobropoljah. Interimistično vodstvo prevzame def. učiteljica Marija Azmanova. — Ivan Kren, def. učitelj v Kočevju, se je odpovedal službi.

Osebnosti na Štajerskem. Definitivno so nastavljeni na Pilštajnu dosedanjí pomožni učitelj Fr. Staufer, pri Sv. Duhu pri Radgoni ondota suplentinja Ana Ciu-hova, pri Sv. Jurju na Ščavnici ondota suplentinja Ema Cenkovičeva in pri Št. Lovrencu nad Mariborom Adelh. Wanturjeva, doslej suplentinja v Vitanju.

Šolske vesti s Koroškega. V seji c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 27. marca 1908 je bil imenovan za nadučitelja v Domačalah učitelj Tomaž Blüml v Malošče, za nadučitelja v Gradencu učitelj Mihael Kropf na Rudi in za učitelja v Čačah učitelj Gustav Srebrnik v Podgorjah. — Premeščen je učitelj Ludvik Primoschitz iz Domačal v Celovec. — Razpisana so sledeča mesta: Enorazrednica v Slov. Plajberku. Znanje slovenščine se zahteva. Učiteljsko mesto na tri-razrednici v Škočidolu za učitelja.

Pletarsko šolo ustanavljajo v Šturji na Vipavskem. Koristno bi bilo, da pride kmalu do ustanovitve.

Katehetski sestanek v Spljetu bo 4. in 5. septembra t. l. Udeležje se ga dalmatinski veroučitelji srednjih, meščanskih in ljudskih šol. Predaval bo pomožni škof V. Palunko.

Umrla je dne 15. t. m. učiteljica v Poljanah nad Škofjo Loko gospodična Evgenija Pader. Pogreb je bil v petek, 17. t. m. ob 6. uri pop. v Škofji Loki.

Umrl je dne 9. t. m. po dolgi in mučni bolezni zopet eden najboljših naših prijateljev in podpornikov, g. Peter Mayr, veleposesnik in gostilničar v Kranju. Za šolo in učiteljsko se je vedno vnemal in rad zahajal v učiteljske družbe, zato pa mu je tudi učiteljsvo rado vračalo milo za drago in posečalo ob svojih sestankih le njegovo gostilnico, kjer smo se čutili kot v domači hiši. Posebno pa je bil še naklonjen našemu „Učiteljskemu konviktu“, čigar prvi pokrovitelj je bil že ob postanku društva l. 1895. in nam kot drugega pokrovitelja v Kranju pridobil svojega prijatelja, ondota pred letom dni tudi že umrlega veleposesnika g. Karla Florjana. Bil je tudi vester poverjenik konviktovih „krajcarskih knjižic“, na katere je zbiral in sam še mnogo-krat dodal lepe zneske za to naše prepotrebno društvo. Kot sin stare narodne hiše je bil iskren rodoljub in rad podpiral vsa narodna in dobrodela društva. Bil je mestni odbornik, član ravnateljstva mestne hranilnice, častni član „Sokola“, mnogoletni odbornik „Čitalnice“ in režiser čitalniških iger, večletni marljivi tajnik gasilnega društva itd. Da je v letih najhujšega nemškutarskega pritiska ob volitvah v deželni zbor ohranilo mesto Kranj edino svoje narodne lice, je bila nemala zasluga pokojnikova in njegovega prej imenovanega umrlega prijatelja Karla Florjana. Takih mož bi bilo treba našemu narodu in takih prijateljev našemu učiteljsstvu; zato pa ostane med nami njegovo ime v najblazjem spominu. Počivaj mirno, blaga duša, v zemlji domači, ki si jo tako iskreno ljubil!

15.000 kron je dovolila kranjska hranilnica („Sparkasse“) nemški šoli na Jesenicah. Radovedni smo, kje leže akti za ustanovitev, oziroma za zidanje novih šol na Jesenicah in Savi!

Kraj. šol. svet v Radovljici je prešel v napredne roke. Volitev novega kraj. šol. sveta, ki se je vršila dne 14. t. m. ob 11. uri dopoldne je značilna. Od 28 odbornikov volilcev občin Lancovo, Lesce, Predlog in Radovljica je volilo 25, oziroma 26 listo naprednih kandidatov, a lista starih radovljskih konservativcev je dobila 3, oziroma 2 glasa. Voljeni so: Gogala Josip, Vogelink Tomaž, Mulej Valentin, Pogačnik Josip in dr. Vilfan Janko. Namestnika pa: Fürsager Leopold in Kunstelj Rudolf. — O zanimivih zaprekah te volitve izpregovorimo prilično v posebnem članku, ki bo zanimiv v mnogih ozirih.

Iz seje c. kr. okraj. šolskega sveta radovljskega, ki se je vršila dne 8. aprila t. l. ob 4. uri popoldne. Predsednik naznanja, kar se je ukrenilo ex praesidio, namreč da se je nastavilo nekaj suplentin in dalo nekaj dopusta. — Sklene se dalje, ugoditi c. kr. dež. šol. svetu, da razpiše nadučiteljsko mesto v Kropi. Glede razširjave tri-razrednice v štirirazrednico se sklone, da se razširi sedanje šol. poslopje toliko, da se dobe primerni prostori za štirirazrednico. — Vlogi krajnega šol. sveta v Kranjski gori se ugodí le toliko, da se po-

čaka samo še letos z razširjavo tamošnje dvorazrednice, a v principu se izreče c. kr. okr. šol. svet za razširjavo. — Priporočajo se sledeče petletnice: Ani Zevnik — Gorje III. s 1. aprilom 1908; Ani Božič — Kamna gorica I. s 15. avgustom 1907. Ign. Laberniku — Leše I. s 20. jan. 1908. Mart. Humku — Boh. Bistrica III. s 1. marcem 1908. Giseli Eisenhart — Bela peč II. s 1. febr. 1908. — S toplim priporočilom se odstopita dve prošnji za denarno podporo c. kr. dež. šol. svetu. Priporočí se dalje uvedbo nerazdeljenega celodnevne pouka v Ratečah, a ugovarja se enaki prošnji kraj. šol. sveta Lesce z opazko, da se stori vse potrebno, da se ta šola razširi v dvorazrednico že s prihodnjim šol. letom. Odobri se dnevni red okr. učit. konference za l. 1908., kakor ga je sestavil stalni odbor v svoji zadnji seji. Odobre se slednji inšpekcijska poročila ljudskih šol. Ovisi in Kropa kakor tudi ono ponavljalno šole v Gorjah. —a.

Glavno letno poročilo o ljudskem šolstvu na Kranjskem za leto 1907 izide letos tiskano. C. kr. deželni šolski svet je pozval vsa šolska vodstva, naj glavno poročilo takoj naroče za lokalne učiteljske knjižnice. Cena vsakemu izvodu 1 K.

Drugi roditeljski sestanek v Št. Jerneju na Dolenjskem. Ogromna udeležba. Velika šolska soba je natlačeno polna; ljudje stoje po hodniku. Roditeljski sestanek otvori tov. nadučitelj Trost. Kot prvi predavatelj nastopi obče priljubljeni zdravnik g. dr. Bela Česarek, ki govori o temi „Najhujši sovražniki“. V poljudnem, s finim humorjem prepojenem govoru je slikal g. zdravnik najhujše sovražnike človeštva naležljivo bolezní. Preprosto in razumljivo je kazal bojna sredstva proti raznim bakterijam s posebnim ozirom na škrlatice, ki je grozno razsajala v Št. Jerneju. Njegov govor je naredil najboljši vtisk in izzval viharno odobravanje. Prosimo g. zdravnika, da nam pri prihodnjih sestankih ne odreče svojega sodelovanja. Drugo točko „Potovanje v Pariz“ je mojstrsko rešil tov. Zagorec, nadarjen in jako marljiv učitelj, ki pa mora, nameščen na paralelki, na splošno obžalovanje oditi iz Št. Jerneja, da postane drugod definitiven. Tako izgubljajo na Kranjskem šole zaradi nesrečnih paralelek svoje najbolje učne osebe. Z zadnjo točko „Napoleonove vojne“ je zaključil tov. nadučitelj Trost sestanek, spominjajoč se v navdušenih besedah našega dobrega cesarja, ki obhaja letos 60 letnico svojega vladanja. Krepki živio-klici so zaorili po šolskem poslopju, in občinstvo se je razhajalo zadovoljno, da je videlo in slišalo zopet nekaj lepega in koristnega. Med mnogobrojnimi udeležniki nam je posebno omeniti narodnih dam iz Kostanjevice, ki so se skoraj polnoštevno udeležile tega sestanka. Bodi vam na tem mestu, čestite dame, izrečena najlepša zahvala za vaše simpatije do šole in učiteljsva ter vaše rodoljubno delovanje na polju ljudske prosvete!

Prvi izkaz doneskov za spominsko ploščo Strmšku. Darovali so gg. E. Slane, nadučitelj pri Sv. Bolfenku, 5 K; Dr. J. Hrašovec, odvetnik v Celju, 5 K; D. Lesjak, učit. v Rušah, 3 K; R. Mencin, učit. pri Sv. Petru nize Maribora, 2 K; J. Zemljan, učiteljica na Igu, 2-50 K; A. Gradišnik, nadučit. v Polju, 3 K; M. Kožuh, učit. v Konjicah, 2 K; J. Bertok, naduč. 1 K, E. Šauli, učiteljica 0-50 K, oba v Lazaretu pri Kopru; F. Jurkovič, nadučitelj, 2 K, I. Dobelak, učit., 15 K, F. Ferline, učit., 10 K, H. Šumer, učit., 10 K, vsi v Šmarju; J. Stritar, nadučit., 5 K, D. Debelak, učiteljica, 5 K, oba pri Sv. Vidu; A. Brezovnik, nadučit. v p. v Vojniku, 2 K; J. Hribnik, šol. vodja, 5 K, O. Fink, učiteljica, 5 K, A. Zavašnik, učiteljica, 5 K, kraj. šol. svet 10 K, pri Sv. Petru na Medvedovem selu; J. Spritzer, naduč. pri Sv. Marjeti, 10 K; dva gospoda v Mariboru po J. Spritzerju, nadučit. pri Sv. Marjeti, 2 K; V. Žurnan, posestnik, 1 K, K. Pažon, stud. iur., 1 K, L. Boezija, stud. iur., 1 K, vsi pri Sv. Križu. Skupaj: 118 K.

Šmarje pri Jelšah, dne 13. aprila 1908. H. Šumer.

Tajna kvalifikacija na Štajerskem. Štajerski „Lehrerbund“ je pred nekaj meseci vložil obširno in dobro utemeljeno prošnjo na deželni šolski svet, naj se tajna kvalifikacija učiteljsstva odpravi. O uspehu te prošnje bomo svoječasno poročali.

Čebelarški shod v Št. Janžu v Rožu na Koroškem se vrši velikonočni ponedeljek ob 4. uri pop. pri Tišlerju. Na shodu predava zastopnik ostr. čebelarskega društva iz Ljubljane tov. Ant. Likozar.

Otok zgorel. V Gorjuši pri Bledu je zgorela 4letna hči zakonskih Kovačičev. Prišla je preblizu ognja, ki ga je napravila mati za hišo. — Učiteljsvo naj pri vsaki priliki opozarja starše, da naj pazijo na otroke in ogenj. Za to je prilika zlasti pri roditeljskih sestankih.

Iz Cerkelj pri Krškem nam pišejo: Roditeljski sestanek na tukajšnji štirirazrednici se je vršil dne 5. aprila. — Vabilu šolskega vodje se je odzvalo toliko ljudi, da je bila prostorna šolska soba natlačeno polna. Po običajnem pozdravu in nagovoru domaćega nadučitelja E. Bohinca, ki je vnovič opozarjal starše na važnost učiteljskih sestankov, je predaval tovariš nadučitelj Ivan Malnar iz Sv. Križa o „slepi materini ljubezni“. Podal je s

poljudnimi besedami velike napake pri domači vzgoji ter z izbranimi prilikami kazal na veliko gorje, ki ga je nešteto krat zakrivila mati v svoji prevroči ljubezni do svojega ljubljence. Temu je sledilo predavanje gosp. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Lj. Stiasnyja: „Potovanje do severnega večnega ledu“. G. nadzornik, ki je delaven in vnet za povzdigo šolstva ter naobrazbo ljudstva, je pohitel k nam ter opisal v velezanimivem govoru severne kraje, ki jih je pretečeno leto sam prepotoval, tamošnje ljudstvo in njih odnašaje. Predavanje se je pojasnjevalo z mnogimi krasnimi skioptičskimi slikami. Vsi predavatelji so želi obče priznanje in zahvalo. Tako je tudi ta sestanek uspel v splošno zadovoljnost. Sestanka se je udeležilo tudi 15 sosednih učiteljev in učiteljic ter mnogo drugih gostov, ki so se po sestanku zbrali v lep krožek, kjer se je pred vsem izražalo veselje nad zopetnim imenovanjem učiteljsvu tako naklonjenega in priljubljenega c. kr. okrajnega šol. nadzornika, Lj. Stiasnega.

Slovansko dijaštvo v Pragi je imelo 29. pret. m. protestno zborovanje, na katerem je govoril o slovenski vsenčilišni zadevi jurist J. Pučnik, rekoč med drugim, da se je zadovoljil drž. poslanec Korošec pri debati o proračunu glede vsenčilišč z golo resolucijo, ki pa se ne dotika naših striktnih zahtev. Sprejeta resolucija ostro obsoja nastop slovenske delegacije, da si je dala vezati roke ter je zamolčala slovenske že tolikrat formulirane zahteve, ter zahteva od delegacije, naj vsaj pri razpravi o srednjem šolstvu izpolni svojo dolžnost.

Solsko zdravstvo.

Zobne krtačice za učence. V predmestju Friedenau pri Berlinu je nasetoval šolski zdravnik, da se nabavijo učencem zobne krtačice na občinske stroške. Učenci bi se na ta način privadili, da bi pazili na svoje zobe. Učencem bi se krtačice razdelile s priporočilom, da naj jih pridno rabijo. Dobili bi jih tudi otroci imovitejših staršev.

Odbor morskoga zdravilišča v Gradcu sprejme letos brezplačno 50 škrofuloznih otrok z Goriškega v starosti 6 do 12 let. Prošnje naj se vlagajo do 15. maja v mestu Gorici potom municipija, na deželi potom okr. glavarstev. Priložiti je domovinski list, zdravniško izpričevalo, izpričevalo o cepljenih kozah in ubožni list.

Razgled po šolskem sveut.

— **Italijanski dijaki v Trstu.** V Milanu se je sestavil dijaški odbor, ki zastopa odposlance raznih italijanskih vseučilišč. Ta odbor hoče prirediti izlet dijakov v Benetke, Trst, Istro in na Reko.

— **Ruska gimnazija v Pragi.** „Novo Vreme“ poroča, da namerava ravnatelj zasebne gimnazije v Kievu, H. Petr, v Pragi ustanoviti rusko gimnazijo in da se pri vladi zanj zavzema dr. Kramar.

— **Abstinenecija pri dijaštvu.** Češko dijaštvo je osnovalo organizacijo, ki bo delovala proti pogubnim posledicam nezmernega uživanja alkohola.

— **Malorusko vseučilišče.** Kakor poročajo listi, nameravajo v Przemyslu ustanoviti malorusko vseučilišče.

— **Za profesorski pokojninski zakon** je podaril ameriški milijardar Carnegie 25 milijonov frankov. S tem darom so dosegle Carnegiejeve ustanove 750 milijonov kron.

— **Ugodnost za učiteljsvo.** Parobrodno društvo „Dalmacija“ je dovolilo na svojih parniških učiteljem in učiteljicam znižano vožnjo.

— **Štipendije za obrtne šole za Istrane.** Naučno ministrstvo podeli v šolskem letu 1908/09 več štipendij dijakom državnih, obrtnih in podobnih šol, kakor so učiteljšča za tkalsko obrt, c. kr. strokovne šole za posamezne obrti, šole za zgradbene in rokodelske umetnike itd. Prošnje je vložiti pri namestništvu v Trstu do 15. maja t. l.

— **„Legina“ šola v Banjolah v Istri** ima na papirju 36 učencev, v resnici pa obiskuje šolo le deset otrok. Učitelj Corradini se je odpovedal službi. Šola bodo menda zaprli, kakor se je pred letom dni zgodilo šoli v Raklju. Za take šole žrtvuje siromaška Istra na leto po 10.000 K.

— **Slovanska kmetijska šola na Spodnjem Štajerskem** še ne bo kmalu otvorjena. Dežela daje Pisančevo veleposestvo za eno leto v najem — torej pred l. 1910. še ni misliti na slovensko kmetijsko šolo na Spodnjem Štajerskem.

— **Sedemdesetletnico** je praznoval 2. aprila vseučiliški profesor dr. Josip Kalousek v Pragi.

— **Madjarske šole na Hrvaškem.** Madjarsko šolsko društvo „Julian“ namerava v Oseku ustanoviti madjarsko šolo, dasi je tam le malo madžarskih družin. Šola pojde torej na lov na hrvaške otroke.

— **Zagrebska vseučiliška knjižnica** zopet odprta. Dne 30. marca so zopet odprli vseučiliško knjižnico v Zagrebu ter jo stavili dijaštvu na razpolago. Istega dne popoldne so odprli tudi glavna vrata vseučilišča. Akademski senat je imel sejo. Sklepi niso znani.

— **Nove šole na Ruskem.** V dumi je predložilo 94 poslancev načrt, naj se iz proračuna sv. sinode za l. 1908 dovoli 4 milijone rubljev za nove cerkvene šole. Ko je govoril k predlogu poslanec Puriškevič ter napadel predsednika, je predsednik predlagal, naj se govornik izključi is seje. Predlog je obveljal.

— **Nemški otroški vrtec v Pulju.** „Polaer Tagblatt“ dela propagando za nemški otroški vrtec, ki ga ustanovi v Pulju tamošnja ženska in moška podružnica „Südmarke“. Imenovani list prosjači za prispevke, češ, da ustanovitev nemškega vrtea nima nič opraviti s politikom. Če je le res!

— **Za šolo v Wildalpu na Štajerskem** hoče prispevati dunajski občinski svet 5000 K, če da štajerski verski zaklad vsaj polovico navedene vsote.

— **Preosnova pouka za enoletno prostovoljstvo.** Vojaška oprava bo pouk za enoletne prostovoljce preosnovala. Zmanjšala se bo teorija in polagala večja važnost na praktično izvežbanje. Že med osem tedensko rekrutno izvežbo se bodo nekateri teoretiški predmeti poučevali. S tem in z zmanjšanjem teoretiške učne vsebine v drugi izurbeni dobi se bo doseglo, da se bo poučevanje lahko zaključilo sredi marca. Nato se bodo prostovoljci 4 do 6 tednov vadili v posebnih oddelkih na posebnih vežbališčih. Šele nato bodo prideleni svojim stotnijam. Izjema v tem oziru bo le pri konjenici, kjer odidejo prostovoljci po drugi učni dobi takoj k eskadronom.

— **Slovenska kmetijska šola v Št. Juriju ob južni železnici.** V poljedelskem ministrstvu so se jako začudili vesti, da deželni odbor zavlačuje ustanovitev slov. kmet. šole v Št. Juriju. Država je svoj prispevek že pripravila in se lahko vzdigne vsak čas. — Tudi deželni odbor se je menda premislil in stavba šole je bila že razpisana dne 15. t. m. Upamo, da odslej ne bo nobenega vzroka več za pritožbe.

— **Graško vseučilišče** je štel v minulim zimskem tečaju 2063 slušateljev (leta 1906/07 do 2074), in sicer je bilo med temi 952 juristov, 365 medicincev in 658 filozofov.

— **Malorusko vseučilišče.** „Glos Przemyslskie“ poroča, da je baje za novo malorusko vseučilišče že določeno mesto Przemysl. Ali kakor se govori, noče vlada nikakor pristati, da se osnuje malorusko vseučilišče, kjer se boji spopadov med Poljaki in Malorusi.

— **Na „nemški“ realki v Gorici** je bilo 1907. l. 234 Lahov, 129 Slovencev in 55 — petinpetdeset — Nemcev. Živela enakopravnost!

— **Ljudskošolskih učiteljev in učiteljic** je v Združenih državah Severne Amerike nad 500.000, in sicer učiteljev je 1/5, a učiteljic 1/5. Šolarjev je okrog 16.000.000, a izdatki za šolstvo znašajo povprečno na leto 1.300.000.000 kron.

— **Šolstvo v Novem Yorku.** Ljudskih šol ima to svetovno mesto 629, a mestni zastop je sklenil sezidati 75 novih šol v vrednosti 130.000.000 kron. V te šole pohaja 688.805 šolarjev, ki jih poučuje 16.265 učnih oseb. Učiteljske plače dosegajo malenkost 85.000.000 kron. Šolskih nadzornikov je pa ravno 100.

— **Šolstvo v Bosni in Hercegovini** l. 1905/6. V tem letu je bilo po uradni statistiki 337 ljudskih šol, in sicer 253 javnih, ki jih vzdržujejo verske občine, in sicer 70 pravoslavnih, 31 katoliških, 10 protestantovskih in 1 hebrejska. Nanovo je bilo ustanovljenih 10 šolarjev je bilo v tem letu 33.598, in sicer 13.597 pravoslavnih, 13.341 katoliških, 5902 mohamedanskih, 1340 hebrejskih, a 518 drugih veroizpovedanj. — Srbskih šol je 22, kjer poučuje 22 učiteljev in 11 učiteljic.

— **Šolstvo na Ruskem.** Na Ruskem pride na 1000 prebivalcev 42 učencev višjih šol in višjih gimnazij, na Srbskem istotako, na Romunskem 50, na Laškem 84, Grško in Bulgarija po 96, Špansko 107, Belgija 125, Dansko 132, Avstrija 140, Francija 143, Švedska 146, Nemčija 147, Angleška 150, Norvegija 153, Švica 154, Holandija 160. — Na Ruskem pride na 190.000 prebivalcev ena srednja šola, nižje stoji Srbija (131.000) in Bulgarija (150.000), vse druge države stoje bolje, najboljše pa Švica, Belgija in Norvegija, kjer pride ena srednja šola na 26.000 prebivalcev. Rusija ima 8 vseučilišč, vsako vseučilišče za 23 1/2 milijona prebivalcev. Avstrija ima 11 vseučilišč, na vsako pride 4 in pol milijona ljudi, Bulgarija ima 8.750.000 prebivalcev in eno vseučilišče. Nemci imajo 22 vseučilišč, na 3 3/4 milijona prebivalcev eno, a v Švici je že na 475.000 duš eno vseučilišče. Na Ruskem jih na 1000 rekrutov 620 ne zna brati in pisati, nižje stoji še Rumunija, kjer jih je na 1000 rekrutov 690 analfabetov in na Srbskem 796. Na Laškem ne zna na 1000 rekrutov 307 brati in pisati, na Grškem 300, v Avstriji 222, v Belgiji 83, na Francoskem 40, na Holandskem 31, na Angleškem 10, v Švici 4 in pol, na Danskem 2, v Švediji 0-8, na Nemškem 0-4.

— **20letnica prve slovenske šole v Trstu.** Dne 4. vinotoka l. 1888. je dobila družba sv. C. M. dovoljenje od tržaškega namestništva, da sme odpreti pri sv. Jakobu v Trstu enorazrednico s slovenskim učnim jezikom, in 15. vinotoka l. l. se je otvorila prva slovenska šola v Trstu. Leta 1893. ji je bila podeljena

pravica javnosti. Dosedaj je narasla na pet razredov z dvema vzporednicama. Lepo število učencev je že izšlo tekom dveh desetletij iz družbine tržaške šole. Mnogo jih je objelo tujstvo in jih izrgalo slovenstvo, nakaj pa jih je ostalo zvestih naukom, ki so jih prejeli v Ciril-Metodovi slovenski šoli. Kakor poroča „Edinost“, hočejo ti osnovati klub, ki mu bodo člani le nekdanji učenci in učenke slovenske šole v Trstu. Šolsko knjižnico pri sv. Jakobu nameravajo izpopolniti tako, da bo porabna tudi izstopivšim učencem in učenkam. Klub bo napravljaj vrhutega prostora predavanja in širil med občinstvom zanimanje za slovensko šolstvo v Trstu. Ta zasnova je jako srečna in nič lepše bi se ne mogla proslaviti 20 letnica naše tržaške šole, kakor da se ji na nameravani način zagotovi sad njenega delovanja. V Ciril-Metodovi šoli vzgojena mladina ostani slovenska. Iz nje naj vstanejo značajni borilci za slovensko stvar. Zaslugo za to, da se Slovenstvo v Trstu tako hitro in močno širi, ima v prvi vrsti tudi ta šola družbe sv. Cirila in Metoda. Kranjski klerikalci so seveda proti tej družbi in ji nasprotujejo, kjer le morejo!

Z gospodarskega polja.

— **Nove kmetijske podružnice na Štajerskem.** Na 85. občnem zboru c. kr. kmetijske družbe za Štajersko so se oddobile ustanovitve podružnic pri Malinedelji, v Šmarji, v Mestnji, na Planini in v Ponikvi ob j. žel. Po Spod. Štajerskem napreduje prava kmetiška organizacija.

— **K agrarnemu vprašanju v Bosni in Hercegovini.** Islamski akademiki iz Bosne in Hercegovine so imeli nedavno na Dunaju shod, na katerem so sklenili glede agrarnega vprašanja resolucijo, da agrarno vprašanje v okupiranih pokrajinah sploh ne obstoji in da je razmerje med lastniki zemlje in med nje obdelovalci le navadna pogodba o najemu nepremičnin in da se morejo take pogodbe vsak čas na zahtevo ene ali druge stranke razdreti, ako se ne izpolnjujejo pogoji. Naj se torej odpravijo vse naredbe, ki krhajo in manjšajo lastniško pravico. V varstvo muslimanskih posestev naj se pomnoži orožništvo. Za slučaj, da bi se škodnika ne našlo, naj se naloži kontribucije na okolico, v kateri se je škoda zgodila.

— **Kanal med Dunavom in Savo.** Ogrski trgovski minister je obelodanil svoj načrt glede gradnje kanala med Dunavom in Savo.

— **Podporni zaklad za delavske vdove** ustanovi trboveljska premogokopna družba o priliki cesarjevega jubileja. Občni zbor družbe je določil v to svrhu 20.000 K.

— **Mednarodna perotinska razstava** se je vršila meseca decembra v Budimpešti. Razstavljena je bila perotina vsake vrste, različni stroji za umetno valenje, umetno hranjenje pištet itd. Razen perotine je bilo razstavljeno tudi mnogo plemen domačih zajcev. Med razstavljenimi kokošmi so bili najboljši „orpingtoni“. Bili so vredni po 10 do 500 K komad. Najlejša goska je stala 300 K. Med golobi so se posebno odlikovali „pismošči“, stali so do 300 K vsak. Najdražji je bil med kuncel belgijski „velikan“, namreč nad 200 K.

— **Poraba mleka v Kodanju** je jako velika; večja kot v Berlinu. Mleko je poceni; prodajajo liter po 21 vinarjev. Posebni avtomati prodajajo dan in noč gorko mleko po 8 vinarjev četlitter. Mleko dobavljajo danskemu glavnemu mestu velike mlekarnice.

— **Beda v Ameriki.** V Združenih državah je uboštvo med delavstvom vsak dan večje. V velikih mestih se zato dogajajo veliki delavski izgredi. V Filadelfiji je bil 1. t. m. med delavstvom krvav boj. Le s težavo in z orožjem je razgnala policija množico.

— **Podraženje zdravil.** Z novo takso so se zdravila izdatno podražila. Dražjih je 194 zdravil.

— **Dalmatinska razstava v Monakovem.** V tem mesecu otvora v Monakovem na Bavarskem dalmatinsko razstavo, na kateri bosta izloženi dalmatinska hišna industrija in obrt.

— **Slovenska posojilnica v Kočevju** je ustanovljena in je že začela poslovati. Slovenci Kočevskega okraja so bili doslej v kreditnih stvareh skoro popolnoma navezani na nemške Kočevarje. Ustanovitev tega zavoda je zaradi tega velevažnega pomena za tamkajšnje Slovence.

— **Ali naj bo seme staro ali sveže?** S poizkusi je dognano, da kaljivost nekaterih semen ni največja v prvem letu, ko se je seme pridelalo. Nekatera semena jako dobro uspevajo, tudi če so starejša, posebno kumare, redkev, korenje in kolaraba.

— **Jubilejna razstava v Pragi** bo oficalno otvorena dne 14. maja. Kakor zastopnik cesarjev otvori razstavo prestolonaslednik Fran Ferdinand.

— **Sadno drevje** obeta letos mnogo cvetja. Da bi le bilo vreme v aprilu ugodno in upati smemo na bogato letino. Tupatam pa je slana mandeljnovo cvetje že nekoliko osmodila.

— **Računski zaključek južne železnice.** Južna železnica je priobčila svoj računski zaključek za leto 1907. Iz tega zaključka je razvidno, da je v minulem obratnem letu bilo prebitka 1,292.583 K nasproti 5,228.203 K v letu 1906.

— **Gradba novih modernih hotelov v Istri.** Kakor v Pulju tako namerava avstrijsko „Riviera-društvo“ zgraditi nove moderne hotele tudi v Poreču in Rovinju ter urediti več stalnih avtomobilnih zvez za promet s tujci. Občni zbor društva, ki bo v kratkem na Dunaju, stori v tem pogledu končne sklepe.

Raznoterosti.

— **Preradoviču,** znanemu velikemu hrvaškemu pesniku, vzdajajo ploščo na rojstni hiši v Grabovnici.

— **Silen potres** so imeli v mestu Meksiki v Ameriki. Poškodovanih je več hiš, ranjene so štiri osebe. Istočasno je bil potres tudi v mehiškem mestu Mipali, ki ga je čisto razdejal. Izbruhnil je požar, da je sedaj vse v plamenu. Kdor je ostal živ, beži iz mesta. Mipala šteje 15.000 prebivalcev.

— **Delovanje sreč!** Najmarljivejši organ našega telesa je srce. Od prvega do zadnjega dihlaja dela neprestano podnevi in ponoči. Dete v zibelki ne razvija še nikakega znatnega delovanja mišic, ne pokazuje še skoraj nikakega delovanja možgan, pljuča diha po časi, ali srce bije okoli 140 krat v minuti, torej na dan nad 200.000 krat in na celo leto nad 70 milijonkrat. Srce odraslega človeka bije le za polovico tako naglo, ali vendar okoli 35 milijonkrat na leto. Ponoči ne miruje srce niti trenutka. Mi moramo na srce paziti, zakaj vsako nepravilno povišanje telesne delavnosti, pretirano delo, pretiran šport, alkohol, kava, čaj, kadenje itd. je sreč škodljivo.

— **Gosti lasje** so od nekdaj sloveli za največji ženski kras. Dandanes pa se čimdalje bolj opaža, da so ženski lasje oslabei ter postali redkejši. Lasničarji pripovedujejo, da že čisto deklicam izpadajo lasje. Največ je temu kriva neumna moda, ker si dajo ženske žgati lase. Nadalje pa se lasje sploh dovolj ne negujejo. Lasje se morajo predvsem pogosto in temeljito prati. Preden se glava umiva, je treba lase splesti v kite ter jih pritrditi na vrh glave, da se pri pranju ne zmršijo. Potem se cela glava dobro izpere v mlačni vodi, v kateri se raztopi do 25 gramov boraksa, in sicer brez mila. Ko je glava sprana, se kite razpletejo ter se še enkrat čvrsto otarejo in posušijo. Vsak večer pred spanjem je treba lase razplesti in čvrsto z ostro krtačo izkrtati do kože. Na ta način postajajo lasje svetli, odstranjuje se prah in stari odmrl lasje, uvrstijo se koren ter se napravi prostor za nove lase. Ni pa dobro kite močno vezati ali vtikati mednje medene igle.

— **Cementni oklop.** Italijanski inženir Lovrene D'Adda je predaval v januarju v Genovi na kongresu mornarskih tehnikov in inženirjev o svojem projektu, rabiti neko cementno zmes za oklop bojnih ladij. Seveda je sestava tega cementa tajnost izumiteljeva. Specifična teža je 2,55, velja pa 1 tona 50—60 frankov, specifična teža Krupovega oklopa pa je 8,1. Seveda bi bil oklop D'Addov nekako petkrat debelejši kakor dosedajni. Imenuje pa to novost vojne tehnike oklopni beton. Ubogi mirni apostoli, še ne zmorete vojnega boga, saj mu tehnika ponuja novo sredstvo za njegovo krvavo delo.

— **Japoska mornarica.** Po nekem francoskem listu hočejo zgraditi Japonci do l. 1911. sledeče ladje: štiri oklopnice po 21.000 ton z 20 miljami hitrosti in s sledečo artilerijo: 12 topov po 30,5 cm, 18 po 15 cm in 12 po 10 cm kalibra. Ladje so menda vse v delu. Razen teh še pet oklopnih križark po 18.500 ton in 25 miljami hitrosti, oborožene pa z 6 po 30,5 cm, 14 po 15 cm in 10 po 10 cm kalibra imajočimi topovi. Dva križarja sta že v delu. Zraven pridejo dve zavarovani križarki in štirje razbijači torpedovk po 91,5 m dolgi, z 900 tonami. Novi oklopni križarki „Kurama“ in „Ibuki“ imata po 14.850 ton, brzino 21,5 milj Premoga vozi vsaka maksimum 2000 ton. Oboroženi sta vsaka s štirimi topovi po 30,5 cm, osmimi po 20,3 cm, štirinajstimi po 12 cm. Oklop je debel 187, 102 in 127 mm. Prejšnja ruska oklopnica „Orel“, zdaj „Iwami“, križarka „Warjag“, zdaj „Soya“ sta popravljeni, ravno tako oklopnica „Mikasa“, ki se je bila v Saseho potopila. V morje so izpustili križarko „Jodogowa“ s 1250 tonami in 22 miljami.

— **Naša vojna mornarica.** V Trstu sta v delu dve oklopnici po 14.500 ton. Oboroženi bosta vsaka s štirimi 30,5 cm topovi, osmimi 20,5 in 20 topovi po 10,5 cm. S tem stopa tudi naša monarhija v vrsto drugih držav, ker uvede kaliber 30,5 cm in zgradi prvič bojne ladje z nad 10.000 tonami, saj ravnokar dovršena divizija presega le malo 10.000 ton. Za tretjo oklopnico so tudi že pripravili gradivo, toda delati je ne začnejo, dokler ne odide ena s kopnega v svoj element. Vzrok je, ker ni prostora. Razen tega delajo eno križarko s 3000 tonami, šestnajst torpedovk in dva podmorska čolna. Za mornarico izdajo to leto 57.000.000 K.

— **Italija** namerava izdati 1909 l. — 140.000.000 lir za vojno mornarico. Zgraditi pa meni štiri oklopnice po 19.000 ton, šest malih križark in nekaj torpedovk. — Blagor ljudskim žepom, srečna ljudstva. Solstvu karmenje na pot, zavirati ga z šš in mizerijo, proletarijat beži v Ameriko, Mars pa sedi za bogato obložno mizo in se smeje mirovnim komedijantom!

— **Gospodarske razmere na Portugalskem.** Portugalska ima okoli 5 in pol mil. prebivalcev. Industrialnih in trgovskih središč je malo in še ta so neznatna. Sama prestolnica Lizbona ima nekaj nad 350.000 prebivalcev. Oporto glavno, mesto pokrajine enakega imena, ima komaj 150.000 prebivalcev. Druga mesta so mala in neznatna. Podnebje je v Portugalski ugodno; poleti ni prevroče, a pozimi ni premrzlo. Zemlja je rodovitna, toda velik del dežele je sličen ruskim stepam. Portugalsko plemstvo poseduje ogromna posestva, ki jih daje v najem kmetom. Ti so slabo naobraženi (v deželi je 80 odstotkov analfabetov) in primitivni, zato je zemljišče v tej deželi grozno zapuščeno in neobdelano. Morda polovica od vsega do-brega zemljišča je trda ledina, tako da se mora žito za domačo uporabo uvažati od zunaj, ako-ravno bi ga mogla roditi dežela toliko, da bi se lahko žito izvažalo. Edini pridelek, ki še precej nosi, je vino. Tudi živinoreja je zapuščena, akoravno ima dežela obilno dobrih pašnikov in travnikov. Izvrstne so tudi pasme konj in ovac. Znatno je tudi ribolov, a mnogo dobička ima dežela tudi od soli. V deželi je tudi mnogo bogatih rudnikov železa, bakra, svinca, kositra in oglja, toda vsi ti rudniki se slabo izkoriščajo. Industrija je v zadnjih 30 letih prilično napre-dovala. Omeniti treba sviloreje, industrijo tkanin, rokavice, majolike, vžigalice, ki so državni mo-nopol ter donosajo na leto do pol milijona milreisov. Precej je razvito mlinarstvo, ki od-govarja potrebam dežele. Toda Portugalska mora mnoge industrijske izdelke naročevati v inozemstvu in odtod glavni vzrok neugodni trgovinski bilanci. V zadnjih letih se je izvozilo za 30 mil. milreisov, uvozilo pa za 50 mil. Potemtakem ni čuda, da je Portugalska v minulem stoletju dvakrat bankrotirala. Vzlic temu so državni dolgovi ogromni, tako da pride na vsakega prebivalca 700 K državnega dolga. Portugalska je bila vendar s svojimi kolonijami srečnejša nego Španjska. Afriške kolonije so štirikrat večje nego Avstro-ogrška monarhija, a v njih živi okoli 8 milijonov ljudi. V Indiji poseduje Portugalska edino še Goa, dva neznatna komada na obali in del otoka Timor, na Kitajski obali pa mali otek Macao. Uprava pokrajin se je v zadnjem času znatno poboljšala, vendar je še slabo urejena. Po zadnji uradni statistiki je leta 1904. znašal skupni promet (uvoz in izvoz) kraljestva v inozemstvom 677 milijonov kron, uračunavši uvoz zlata in srebra za okoli 4 mil. kron. Od tega leta je 1904. bilo izvoza za 253 mil. kron, uvoza 424 mil. torej 171 mil. manj izvoza, a to je za Portugalsko in nje razmere grozna vsota. Naša država izvažja v Portu-galsko sladkor, sočivje, riž, dunajske artikle, ki se morajo boriti z berlinskim tekmovanjem. Edino v Oporto se pošilja nekoliko dog za sode. Ostali les se dovažja iz Združenih držav. Že-leznice, v katerih imajo svoje glavnice fran-coski in nemški kapitalisti, so l. 1905. razpo-lagale s 1143 km železniške proge ter so imele po kilometru 17 in pol kron čistega dobička. Paroplovno društvo, ki je subvencionirano od države, ima 17 parnikov z 28.000 tonelatami, ti vzdržujejo zveze s kolonijami in z Brazilijo, toda angleški in nemški parniki izrabljajo pri-lično portugalsko morje. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je gospodarska slika dežele najnepovoljnejša, a to se ima pripisati nede-lavnosti raznih vlad in zanemarjenosti pre-bivalstva.

Listnica uredništva.

M. R. H.: Naše mnenje je, da lahko požete take pesmi. Če komu ne bo všeč, bo že povedal. Morda se tudi pritoži. Potem se naj izjavi kompetentna oblast. Nemcem je dovoljeno vse, tudi nam mora biti vsaj nekaj.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 747.	Goriško.	94 1—1
V tem okraju razpisujem ta-le učiteljska mesta:		
1. mesto višega učitelja na štirirazrednici v Na-brežini;		
2. mesto višega učitelja na dvorazrednicah v Ko-stanjevici in v Tomaju;		
3. mesto učitelja-voditelja na enorazrednicah v Avberu, na Barki, v Mavhinjah, Kobljeglavi, Kopri- v, Štjaku, Štomazu in Velikemdlodu;		
4. mesto učitelja na trirazrednici v Lokvi na štirirazrednici v Nabrežini in na petrazrednici v Komnu in v Sežani;		
5. mesto učiteljice na trirazrednici v Lokvi, na dvorazrednicah v Kostanjevici, v Pliskovici in v Stanjelu.		

Službeni prejemki so določeni v deželnem za-konu od dne 14. januarja 1906. l. dež. zak. in ukaz. šte. 10.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlože službenim potom podpisaneu uradu v dobi štirih tednov po oglasu tega razpisa v uradnem časopisu „Osservatore Triestino“.

Nezadostno opremljene prošnje se zavrnejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani, dne 3. aprila 1908.

Službo

želita menjati dve učiteljici v velikem trgu na južnem Štajerskem ob železnici. Il. pla-čilni razred, prosto stanovanje in kurjava. Več o tem pove upravništvo „Učit. Tov.“

Učiteljska tiskarna priporoča vizitke

P. n. učiteljstvu in sl. občinstvu se priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti. Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski in velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je kar najbolje preskrbljeno.

Anton Tonejc,

27 26—8

kavarnar.

Kaj podeli kavi lepo barvo in prijeten okus?

„Zvezdna“ in

„Ciril-Metodova“ kavina primes.

Kupovalke teh izdelkov dobivajo od Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani brezplačno mesečnik „Slovenska Gospodinja“.

Fr. Burger

Spodnja Šiška

(pri Ljubljani)

parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarstvo stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in na-tančna. Cene nizke.

11 26—13

Pišite po vzorce!

Modno blago

volneno in pralno, damsko in moško, platno, damasti, namizni prti, brisače, blago za srajce in vsakovrsto drugo platneno in pavolnato blago stalnobarvni 13 26—12

= ZEFIRI =

prekrasnih modnih vzorcev za srajce, obla-čila itd. samo dobre, preizkušene kakovosti priporoča

Razpošiljalnica za platneno in modno blago

V. J. Havlíček a bratr

Poděbradi na Češkem.

Mnogo pohvalnic. Naročila za več nego 15 K pošiljamo poštne prosto. Zavitek s 40 metri pralnega blaga za 18 K franko.

Pišite po vzorce!

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. privil. tovarne

orgelj in harmonijev
Jan Tuček, Kutna gora

(Češko)

25 26—8

stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s stiskalnimi in sesalnimi sistemom (Cottage-orglje), klavirje in pianine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869. Nizke cene. Tudi na obroke.

Tovarna je postavila že nad 6000 instrumentov. Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.

Angleško skladišče oblek
Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj. Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovijem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbirno tudi brez povzročila. V zalogi so vedno najmodernejše danske obleke. Jako nizke cene. **O. Bernatović.**

30 24-6

Narodna knjigarna
v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3

združena s trgovino s šolskimi, pisalnimi, risalnimi in drugimi v to stroko spadajočimi potrebščinami, se priporoča vsemu zavednemu naprednemu učiteljstvu za dobavljenje vseh knjig in časopisov ter šolskih in drugih potrebščin.

VERONIKA KENDA
v Ljubljani
na Dunajski cesti št. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 14 52-33

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga
Jos. Petričevih zvezkov.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154

BRATA EBERL
tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6
nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njuju priznana najboljši, črni, medli 19 52-16

lak za šolske table.

C. in kr. dvorni založnik

odlikovani lekarnar **Gabrijel Piccoli**
v Ljubljani, lekarna „pri angelju“, Dunajska cesta

priporoča sledeče izkušene izdelke:

Želodčna odvajalna tinktura krepča želodec, vzbuja slast ter pospešuje prebavo in odprtje telesa. 1 steklenica 20 h. — **Železnato vino** krepča malokrvne in nervozne osebe ter bledične in slabotne otroke. Polliterska steklenica 2 K. — **Salmijakove pastile** olajšujejo hripavost, razkrajajo sliz. 1 škatljica 20 h. — **Malinčev sok**, izboren naraven izdelek. Pomešan z vodo da za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo in zdravo pijačo. 1 kg steklenica K 1-50. — **Antirreumon** (evet proti trganju) je najboljšo sredstvo zoper reumatične boli. Bolni udje odrgnejo se s tem trikrat na dan. 1 steklenica 50 h.

Na razpolago je mnogo zahvalnih pisem. Ceniki se razpošiljajo brezplačno in franko.

Naročila se izvršujejo točno po povzetju. 16 26-11

papežev dvorni založnik

Zalogo šolskih zvezkov
za Štajersko

(od dež. šol. sveta potrjeni z dne 3. oktobra 1899) za **Kranjsko** po F. Levčevim lepopisu iz najboljšega papirja, enakomernimi čistimi črtami, pivnikom in poljubnim ovitkom priporoča 53 26-7

A. Umek v Brezicah in Krškem.
Uzorce na zahtevanje zastoj in franko.

Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene. Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:
Kolodvorske ulice št. 8. 15 52-32

Cenovnik zastoj in poštne prosto.
Največja in najbogatejša tvorniška zaloga priznana pravih švicarskih

Union-ur 31 52-16

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden
urar in trgovec
v Ljubljani
Prešernove ulice
nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovana
Prva kranj. tvornica klavirjev
Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5
blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek
priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52-11

Največja tvornica na jugu Avstrije
Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Vljudno naznanjam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznicu
Jos. Dežman
Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinejših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigovezno stroko.

Cene sigurno najnižje.
Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikalih stroškov. 83 26-2

FR. STUPICA
v Ljubljani
Marije Terezije cesta št. 1
in Valvazorjev trg št. 6

priporoča svojo zalogo najbolje priznanih slamoreznic, mlatilnic, vrtil, čistilnic, strojev za košnjo in obračanje sena.

Kmetovalci, ki rabijo pumpe in cevi za vodo, vino in gnojnice, pluge in brane, peči, štedilnike in poljedelsko orodje, so zagotovljeni najboljše postrežbe. Mlekarnam se priporočajo izvrstni posnemalniki in trepežne ročke za prenašanje in prevažanje mleka, traverze, železniške šine, vedno svež cement, strešna lepenka, storja za strop, pločevina, nagrobni križi ter vse ključavničarsko, kovaško, kleparsko, stavbinsko, zidarsko, tesarsko in mizararsko orodje vedno v zalogi. (9) 26 13

Gričar & Mejač
v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izbiro po najnižji ceni obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 74 12-6

Mojih 7 otrok

in na tisoče drugih ne pije nič drugega nego **Sladin**, t. j. **dra. pl. Trnkóczya sladni čaj** (naj se ne zamenja s sladno kavo), ki se mu primeša nekoliko prekuhanega kravjega mleka in daje že en dan starim dojenčkom. Kot naravno preprosto, najbolj čisto, najceneje otroško redilo zaleže tudi tedaj, kadar druga redila ne izdajo več. Zadošča navadna dojilna steklenica. Prejel sem o njem pismena in ustna priznanja ter odkritosrečno zahvalo od mater, ki so obupavale, preden so rabile Sladin, dalje od zdravnikov in babic. 1 zavoje po 1/4 kilogr., 50 vin., zadošča za 20 do 30 dni. Dobiva se povsod. Po pošti franko 5 zavojev 3 krone 50 vin.

Lekarnar pl. Trnkóczy v Ljubljani, Kranjsko.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju
Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Knjige v vseh velikostih, črtane, z eno ali dvema kolonama, v papir, platno, gradl ali polusnje vezane. Odjemalne knjižice po raznih cenah. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.
Temni lak za šolske table. — Strune za gosli, citre, kitare in tamburice. — Štampilje, pečatniki, vignete (Siegelmarken) za urade in privatnike izvršuje se v najkrajšem času. — Dopisnice, umetne, pokrajinske in s cveticami od najpriprostejše do najfinejše. — Albumi za slike, dopisnice in poezije. — Zavitke za urade v vseh velikostih.

Ceniki za tiskovine in pisarniške potrebščine so brezplačno na razpolago. — Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene. — Priznana dobro blago. Solidna in točna postrežba. 5 52-29

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štampiljev

Anton Černe
Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štampilje za datum, vsakovrstni klišiji, monogrami itd. itd. 52 12

Ceniki gratis in franko.

Jernej Bahovec
trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 17 26-8

JAN BAŠTA
v Schönbachu pri Hebu (Češko),

sloveča tvrdka za dobavo godal, svetovnoznana zaradi svoje vsestranske priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekosljive koncertne in orkestralne gosle, viole, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno določeno in prijetnih tonov z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trepežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatuljo (9, 10, 12, 15 gld.). Ceniki gratis in franko.

Najugodnejša prilika za nakup. Vsaki instrument se pred odpošiljanjem strokovnjaško preizkusi.

Stare gosli in čela se zamenjuje za nove. Prva prodaja gramofonov in najpopolnejših ploč.

Velecenjeni gospod! Poslane gosli so me po svoji ukusni obliki in vsled prijetnega glasu popolnoma zadovoljile! Mislim, da je dolžnost vsakega zavednega Čeha, da naroča svoje potrebščine pri Vaši cenji. firmi, ki ne more ž njo tekmoovati nobena inozemska tvrdka. Želim Vam mnogo uspeha in ostajam prijateljsko vdan. Fr. V. Mohapl, ravnatelj. L. 29./XII. 1906.

Ne kupujte pod roko od prekupeev, obrnite se najprej in naravnost na našo tvrdko! P. T. Jan Bašta, Schönbach! 89 18-2

Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje doplačilo z zagotovilom, da ste me popolnoma zadovoljili. Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj. Na tisoče pohvalnih pisem svedoči gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.